

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Nuorten vaikuttaminen Ilomantsissa - nuorten kuulemisen kehittäminen

Sirpa Hyttinen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Marraskuussa 2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Sirpa Hyttinen	Sivumäärä 51 ja 12 liitesivua
Työn nimi Nuorten vaikuttaminen Ilomantsissa – nuorten kuulemisen kehittäminen	
Ohjaava(t) opettaja(t) Jatta Herranen, Jussi Ronkainen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Ilomantsin 4H- yhdistyksen leader- hanke ja Ilomantsin nuorisotoimi	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoitus on kerätä ilomantsilaisten nuorten näkemyksiä ja kokemuksia vaikuttamisesta Ilomantsissa. Lisäksi haetaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin: ”Mitä mieltä nuoret ovat äänestysrajan laskemisesta kunnallisvaaleissa?” ja ”Haluavatko he perustaa nuorten vaikuttajaryhmän Ilomantsiin?”</p> <p>Opinnäytetyön tuloksia hyödynnetään Nuorten ääni näkyväksi Ilomantsissa -hankkeessa ja Ilomantsin nuorisotoimen nuorten vaikuttamisen ja kuulemisen kehittämisessä.</p> <p>Tutkimuskyselyn perusteella muodostetaan Ilomantsin nuorisotoimen alaisuuteen nuorten vaikuttajaryhmä. Tämän vaikuttajaryhmän avulla kehitetään nuorten vaikuttamista, osallisuutta ja kuulemistä. Nuorisovaalit pidetään marras- joulukuussa 2010.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kuusisivuisella lomakekyselyllä Ilomantsin yläkoulussa ja lukiossa toukokuussa 2010. Vastausprosentti oli noin 91.</p> <p>Tutkimusaineisto tallennettiin ja analysointiin SPSS- ohjelmassa. Tuloksien mukaan ilomantsilaiset nuoret ovat melko tyytyväisiä elämäänsä, eivätkä koe tarpeelliseksi olla aktiivisia vaikuttajia. Nuoret eivät halunneet laskea äänestysikärajaa 16-vuotiaaksi kunnallisvaaleissa.</p> <p>Kyselyyn vastanneet nuoret antoivat kuitenkin selkeän tukensa nuorten vaikuttajaryhmän perustamiseen. 7. luokkalaiset ja lukiolaiset olivat myönteisempi kuin 8. ja 9. luokkalaiset. Sukupuolisesti tytöt suhtautuivat poikia huomattavasti myönteisemmin vaikuttajaryhmän perustamiseen.</p> <p>Vastauksien mukaan Ilomantsin nuoret toivovat, että seuraavia nuorten asioita kehitetään: Ensisijaisesti tekemistä nuorten vapaa-ajalle harrastustoiminnan ja tapahtumien kautta; etenkin niin sanottu nuorisokahvilan kehittäminen nousi esille. Lisäksi vaikuttajaryhmän tulisi puolustaa nuorten oikeuksia ja lisätä heidän hyvinvointiaan ja viihtyvyyttään sekä miettiä nuorten työllistymistä.</p>	
Asiasanat vaikuttaminen, osallisuus, kuuleminen, nuorisotoimi	

HUMANIST UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

SUMMARY

Author Sirpa Hyttinen	Number of Pages 51 plus 12 pages of appendix
Title Youth Influence in Ilomantsi – The Development of Audibility of the Youth	
Supervisor(s) Jatta Herranen and Jussi Ronkainen	
Subscriber and/or Mentor Leader- project of 4H-Organisation of Ilomantsi and Youth Work of the Municipality of Ilomantsi	
Summary <p>The purpose of the thesis is to gather the experiences and opinions of the youth about how much influence they have in Ilomantsi. In addition, the thesis is meant to answers the following questions: “What do the youth think about lowering the voting age in municipal election?” and “Do they want to establish their own influential group in Ilomantsi?”</p> <p>The results of thesis are used in “Bring Forth Youth’s Voice in Ilomantsi” -project and to develop the influence and audibility of the youth in the youth work of Ilomantsi.</p> <p>The research enquiry is used to find an influential group of young people under the youth work of Ilomantsi. The help of this group will be used to develop the influence, participation and audibility of youth. Juvenile election is held at the turn of November and December 2010.</p> <p>An enquiry of six pages was used to conduct the research in middle school and in upper secondary school of Ilomantsi during May 2010. The response rate was approximately 91 percent.</p> <p>The research material was saved and analyzed with the SPSS- program. The results of the research show that the youth of Ilomantsi are relatively happy with their lives, and thus do not feel the need to be active influencers. They also did not want to lower the voting age to 16 years in municipal election.</p> <p>However, the youth gave their unwavering support for establishing an influential group of young people. The seventh-graders and the students in upper secondary school were more favorable than the eighth- and ninth-graders. In addition, girls were more favorable than boys.</p> <p>The youth of Ilomantsi hope that following matters are developed: First of all, they wish for more activities for themselves in the form of hobbies and youth events – an idea of youth café was strongly brought up. Secondly, the influential group of young people should defend youth rights, increase their health and living conditions and it should also contemplate youth employment.</p>	
Keywords influence, participation, audibility, youth	

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 TAUSTAA	7
2.1 Suomen lainsäädäntöä	7
2.2 YK:n lasten oikeussopimus	8
2.3. Nuorten ääni näkyväksi Iloantsissa - hanke	9
2.3.1 Hankkeen taustaa	9
2.3.2 Hankkeen toteutus	10
2.3.3 Kehittämishankkeen tavoitteet	11
2.3.4 Hankkeen toimenpiteet ja suunnitelmat	11
3 TIETOPERUSTA	12
3.1 Käsitteet	12
3.1.1 Vaikuttamisen ja osallisuuden määrittely	12
3.1.2 Kuuleminen	14
3.2 Nuorten vaikuttamisen toimintamuotoja	15
3.2.1 Nuorisovaltuusto	17
3.2.2 Oppilaskunnat	18
3.2.3 Erilaiset nuorisotoimikunnat	18
3.2.4 Järjestötoiminta	19
3.2.5 Kirkkokuntien nuorisotoiminta	19
3.2.6 Muut nuorten vaikuttamiskanavat	20
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	21
4.1 Tutkimusongelmat	22
4.2 Rajaaminen	22
4.3 Kohdejoukko	24
4.4 Kyselylomake	24
4.5 Tutkimuskyselyn toteutus	26
4.6 Aineiston käsittely ja analysointi	27
4.7 Luotettavuus	28

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	31
5.1 Kyselyn tulokset	31
5.2 Nuorten kokemukset ja näkemykset vaikuttamismahdollisuuksista	32
5.3 Äänestysiänrajan laskeminen kunnallisvaaleissa	35
5.4 Millä tavalla nuoret haluavat vaikuttaa omiin elinoloihin?	36
5.5 Muita tuloksia	40
5.5.1 Leader- toimintaryhmä	40
5.5.2 Millä perusteella nuoret lähtisivät vaikuttamaan?	41
6 TULOSTEN TARKASTELU JA POHDINTA	42
6.1 Nuorten vaikuttamisen kehittäminen	42
6.1.1 Toimenpiteitä tuloksista	42
6.1.2 Nuorten vaikuttajaryhmä Ilomantsiin	43
6.2 Pohdintaa	44
LÄHTEET	48
LIITTEET	52
Nuorten ääni näkyväksi Ilomantsissa -hankesuunnitelma	52
Kyselylomake	56
Saate kyselyyn	62
Taulukkoja	63

1 JOHDANTO

Vuoden 2010 alussa Ilomantsin kunnasta puuttui nuorisovaltuustotoiminta, joka olisi nuorten ääni heitä koskevissa asioissa sekä joka olisi nuorten näköinen vaikuttajaryhmä. Suomen lakien, etenkin nuorisolain mukaan nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. Lisäksi Yhdistyneiden Kansakuntien (YK:n) lasten oikeuksien mukaan viranomaisien on kuultava ja huomioitava lasten etu ja mielipide.

Ilomantsissa oli toimiva nuorisovaltuusto vuosituhatteen vaihteeseen asti, mutta sitten ei saatu edes kunnollista ehdokaslistaa nuorisovaaleihin. Toisaalta Ilomantsin kunnanvaltuusto hyväksyi helmikuussa 2010 ”Lapsen ja nuoren hyvä elämä Ilomantsissa”-lastensuojelusuunnitelman lisäyksellä, että nuorisotoimi kehittäisi edelleen nuorten kuulemis- ja osallisuusjärjestelmää.

Huomasin yhteisöpedagogin syksyn 2009 sosiaalisen vahvistamisen opiskeleluissani, että Suomen perustus- ja nuorisolain henki ei toteudu nuorten vaikuttamisen osalta Ilomantsissa. Ajatustyön kautta syntyi Ilomantsin nuorten vaikuttamisen kehittämishanke ja opinnäytetyöni tutkimuskohde.

Tutkimuksessa kysyin nuorten näkemyksiä ja kokemuksia vaikuttamisesta eri näkökulmista sekä heidän mielipidettä nuorten vaikuttajaryhmän perustamiseen Ilomantsiin. Lisäksi kartoitin kyselyn avulla, minkälaiset ovat heidän mielestään nuorisovaalit ja nuortenvaikuttajaryhmän toiminta.

Nuorten ääni näkyväksi Ilomantsissa – hankkeen avulla ja yhteistyössä Ilomantsin nuorisotoimen kanssa pidetään nuorisovaalit Ilomantsissa syksyllä 2010 sekä tehdään toimintasuunnitelma nuorten vaikuttajaryhmän kanssa. Tällä tavalla Ilomantsin lastensuojelusuunnitelman, lasten oikeuksien julistuksen ja Suomen lakien henki toteutuu nuorten kohdalla jatkossa Ilomantsissa.

2 TAUSTAA

2.1 Suomen lainsäädäntöä

Suomen perustus- kunta- ja nuorisolaissa on määritelty, että kuntalaisten mielipide on otettava huomioon heitä koskevia päätöksiä tehdessä. Varsinkin nuorisolain (72/2006) 8 pykälän mukaan nuorisoa on kuultava heitä koskevissa asioissa. Perustuslain (731/1999) mukaan lapsien tulee saada vaikuttaa heitä koskevissa asioissa kehitystään vastaavasti. Kuntalain (365/1995) mukaan valtuusto huolehtii, että kaikilla kuntalaisilla on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Lisäksi perusopetus- ja lukiolaki sekä laki ammatillisesta koulutuksesta lisäävät koulujen lasten ja nuorten osallisuuteen omat vaateensa. (Hoikkala & Sell 2007, 243.) Mutta aika monessa kunnassa pykälät jäävät käytännössä toteutumatta lasten ja nuorten kohdalla. Kuten Anu Gretschel toteaa toimittamassaan käsikirjassa, että Nuorten vaikutusmahdollisuuksien arviointi 2008 – hankkeeseen osallistuneet kunnan päättäjät tiesivät kaikissa 20 pilottikunnissa, että asioihin tarvitaan nuorten näkökulma, mutta he eivät ole sitä kuitenkaan kysyneet 15 kunnassa. Lisäksi vuonna 2007 Suomen 222:n kunnan nuorisotoimille tehdyn kyselyn mukaan nuorten vaikuttajaryhmää ei kuitenkaan kuultu nuorten asioissa 50:ssä kunnassa. (Gretschel 2009, 13, 96.)

Myös Suomen muissa laissa on mainintaa, että kansalaisilla pitää olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa ympäristönsä toimintaan, esimerkiksi Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) (132/1999) määrittelee kansalaisten kuulemisesta. Toisaalta hallintotapamme on hierarkkista ja virkamiesjohtoista - ei osallisuutta edistävää toimintaa. Toisaalta poliittisten päättäjien on vaikea jakaa valtaa, koska heidät on valittu demokraattisesti edustamaan kuntalaisia ja kansalaisia. Yleisesti edustuksellisuus käsitetään, ettei tarvitse kysellä ja kartoittaa valitsijoiden mielipiteitä. Lisäksi lainsäädäntömme on laadittu takaamaan osallistuminen, ei vaikuttamista. (Gretschel 2002, 31- 32.) Tosin sanoen, Juha Nikkilää (2002, 63) mukailen, ovatko nuorisovaltuutetut pikkupoliitikkoja vai vapaita vaikuttajia?

Ritva Laine Kuntalaiset ja hyvä osallisuus- kirjan artikkelissaan painottaa avoimuutta MRL:ssä. MRL ei kerro, miten avoimuus tehdään, vaan kunnat voivat itse määritellä vuorovaikutuksen kuntalaistensa kanssa. Näin ollen on ollut kirjauutta käytännöissä ja osallisuuden mitoituksessa. (Laine 2002, 26- 28.) Mutta hallintolain (434/2003) 34- 37 pykälissä on jotain ohjeistusta, kuinka on kuuleminen suoritettava (Finlex- nettisivut 2010).

Demokraattisessa yhteiskunnassa tavoitteena on turvata ja taata myös erilaisten ryhmien, kuten vähemmistöjen sekä lasten ja nuorten ihmisoikeudellinen asema. Lisäksi demokratian ja perustuslain mukaan julkisen vallan eli virkamiesten ja luottamushenkilöiden pitää luoda järjestelyt, joilla lapset ja nuoret voivat vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Lisäksi julkisen vallan tehtävä on edistää kaikkien kansalaisten kuulemista. (Gretschel 2002, 12- 13.)

2.2 YK:n lasten oikeussopimus

YK:n entisen pääsihteerin J.P. Grantin mukaan lasten oikeudet ovat aikuisten velvollisuuksia. Näin ollen viranomaisten on kaikissa lasta koskevissa päätöksissä ja toimenpiteissä otettava huomioon vaikutukset lapsiin. Lisäksi heidän on huomioitava lapsen etu ja kuunneltava lapsen mielipidettä. (UNICEF Suomi- nettisivut 2010.)

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, niin sanottu Lasten oikeuksien julistus, on hyväksytty YK:n yleiskokouksessa 20.11.1989. Suomi on ratifioinut YK:n Lasten oikeuksien julistuksen vuonna 1991. Kaikki maailman maat, lukuun ottamatta USA:ta ja Somaliaa, ovat hyväksyneet kyseisen sopimuksen. Kyseinen sopimus tiivistetään kolmeen P:hen eli eri teemaan: protection (suom. suojelu)- lasten suojeluun ja hoivaan, provision (suom. varat)- osuuteen yhteiskunnallisiin varoihin sekä participation (suom. osallistuminen)- lasten oikeuteen osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaiseen itseään koskevaan päätöksen tekoon. (UNICEF Suomi- nettisivut 2010.)

Alan Prout määrittelee viisi viimeaikaista lapsuuden muutosta maapallolla: 1) Teollisuusmaissa lasten osuus on pienentynyt. 2) Lasten elämän taloudellinen asema on tullut kirjavammaksi. 3) Lapsuus on monimutkaistunut, ylikansallistunut, jossa lapset ovat aktiivisia tekijöitä. 4) Hallitusten kontrolli ja säännöstely lapsuudesta on lisääntynyt. 5) Toisaalta yleisesti korostetaan yksilöllisyyttä sekä lasten oikeuksien ja äänen kehittämistä. (Hallett & Prout 2003, 2.)

2.3 Nuorten ääni näkyväksi Ilomantsissa – hanke

Ilomantsin 4H- yhdistys on saanut rahoituksen Nuorten ääni näkyväksi Ilomantsissa – kehittämishankkeeseen Vaara- Karjalan Leader- yhdistykseltä keväällä 2010. Hankkeen avulla kehitetään Ilomantsin nuorten vaikuttamista kunnassa. Seuraavana on lyhennelmä hankesuunnitelmasta.

2.3.1 Hankkeen taustaa

Nuoret äänestävät jaloillaan

Keskustelua suomalaisen haja-asutusalueen ja maaseudun tulevaisuudesta ei voida käydä sivuuttamatta keskustelua haja-asutusalueen nuorison tulevaisuudesta ja erityisesti siitä, missä tulevaisuuden nuoret ja nuoret aikuiset haluavat asua. Elinvoimaisen maaseudun keskeinen edellytys on, että siellä asutaan, ja asukkaina on myös nuorta ja työikäistä väestöä.

Vaikka viimeisimmät uutiset maaseudun väestökehityksestä eivät ole yksinomaan kielteisiä, on tiedossa, että harvaan asuttujen seutujen muuttotappio aiheutuu merkittävässä määrin 15- 29 -vuotiaiden nuorten voimakkaasta poismuuttamisesta (Elinvoimainen maaseutu, 11, 2007). Tosin sanoen nuorten osuus maaseutualueilla, halukkuus jäädä omalle kylälle tai palata sinne takaisin on vähentynyt.

Tarvitaan työtä nuorten parissa

Nuorten parissa tehtävä työ on aloitettava riittävän varhain. Lapsena ja nuorena hankitut kokemukset ja muodostuneet mielikuvat ovat usein ratkaisevassa asemassa, kun ihminen tekee elämäänsä koskevia merkittäviä päätöksiä. Jos maaseutunäkökulmia tarjotaan nuorelle vasta siinä vaiheessa, kun ammatin tai asuinpaikan valinta on ajankohtainen, voi olla jo myöhäistä.

On tärkeää että:

- nuori kokee itsensä jo varhain osalliseksi omalla asuinalueellaan, hän voi vaikuttaa asuinalueen kehitykseen, ja hänen mielipiteitään kuullaan.
- nuori uskoo mahdollisuuksiinsa työllistyä maaseudulla, hän saa mahdollisuuksia kokeilla erilaisia vaihtoehtoja turvallisissa puitteissa.

Suomen perustus- kunta- ja nuorisolaissa on määritelty, että nuorisoa on kuultava heitä koskevissa asioissa. Mutta Ilomantsin kunnasta puuttuu toimiva nuorisovaltuusto-toiminta, joka olisi nuorten ääni heitä koskevissa asioissa ja joka olisi nuorten näköinen vaikuttajaryhmä.

Ilomantsin kunta, lastensuojelusuunnitelman hyväksymisen yhteydessä helmikuussa 2010, laittoi tavoitteeksi nuorten kuulemiskäytännön kehittämisen. Samoin Vaara- Karjalan Leader - yhdistyksen laadullisena tavoitteena on nuorten osallisuuden lisääminen.

2.3.2 Hankkeen toteutus

Nuorten vaikuttamisen tarve selvitetään kyselyllä Ilomantsin kunnan nuorille keväällä 2010. Ilomantsin 4H-yhdistys tekee yhteistyössä kunnan yläkoulun, lukion, nuorisotoimen ja sivistystoimen kanssa kunnan yläkoululaisille ja lukiolaisille kyselyn, jossa pyydetään nuorten mielipiteitä ja näkemyksiä heidän elinoloista ja ongelmistaan sekä tyytyväisyydestään kotikuntaansa. Kyselyssä nuorilta kysytään heidän halukkuutta vaikuttaa nuoria itseään koskeviin asioihin.

Kyselyn tuloksien pohjalta toteutetaan mahdollisesti nuorisovaalit syksyllä 2010 Ilomantsissa. Sekä luodaan toimintasuunnitelma nuorten vaikuttajaryhmälle.

2.3.3 Hankkeen tavoitteet

Kehittämishankkeen avulla

- aktivoidaan laajasti nuoria osallistumaan heitä itseään koskevien asioiden suunnitteluun ja käsittelyyn luomalla nuorten näköinen ilomantsilaisien nuorten vaikuttajaryhmä
- luodaan selkeä nuorten mielipiteiden ja näkemysten keräämiseen väline ja osallisuuden kehittämisen kanava.
- pitkällä tähtäimellä vaikutetaan siihen, että nuoret voisivat kokea haja-asutusalueen ja maaseudun houkuttelevana elinympäristönä.
- saadaan ehkä vastauksia, miksi järjestötoiminta niin sanotusti ukkoutuu.

2.3.4 Hankkeen toimenpiteet ja suunnitelmat

Ilomantsin kunnan yläkoululaisille ja lukiolaisille tehdään kysely heidän näkemystään maaseutukunnassa. Kyselyssä kysellään myös heidän näkemyksiä vaikuttamismahdollisuuksistaan.

Nuorten kyselyn tulokset raportoidaan Ilomantsin kunnalle ja Vaara- Karjalan Leader ry:lle sekä tehdään opinnäytetyö Humanistiseen Ammattikorkeakouluun. Hankkeessa tuotetaan yhdessä nuorten kanssa toimintasuunnitelma Ilomantsin nuorten vaikuttajaryhmälle, joka pääsee (tosi)toimintaan syksyllä 2010 nuorisotoimen alaisuudessa.

Hankkeen kautta Nuorten vaikuttajaryhmän toiminta jää nuorten ääneksi Ilomantsin kuntaan sekä myös muille tahoille kuten Vaara- Karjalan Leader- toimintaryhmälle.

3 TIETOPERUSTA

3.1 Käsitteet

3.1.1 Vaikuttamisen ja osallisuuden määrittely

Käsitteet osallisuus, vaikuttaminen ja kuuleminen kulkevat rinnakkainen suomalaisessa demokratiakäytänteissä. Tutkimuksessani valitsin avain käsitteeksi vaikuttamisen, koska se on Perustuslain (731/1999) mukaankin tärkein muoto demokratian käytänteistä (Finlex nettisivut 2010). Minusta kuntalain osallisuus ja nuorisolain kuuleminen ovat vain mielipiteen keräämiseen liittyviä toimenpiteitä, kun taasen vaikuttamisella eli suoralla demokratiolla pyritään saamaan muutosta aikaiseksi. Anne Ilvonen määrittää vaikuttamisen sillä tavalla, että se on henkilökohtaisen tai yhteisön vallan käyttämistä edistääksemme meille tärkeitä asioita (Ilvonen 2006, 13).

Perustuslain 2, 6 ja 14 pykälään on kirjattu osallisuuden ja vaikuttamisen edistämisen keinoista ja menetelmistä muun muassa nuorten kohdalla. Perustuslain 2 pykälän kansanvaltaisuuden mukaan kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. Perustuslain 6 pykälän yhdenvertaisuuden mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Perustuslain 14 pykälän osallistumisoikeuden mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön a) mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja b) vaikuttamismahdollisuuksia häntä itseään koskevassa päätöksenteossa. Ensimmäisenä on palvelujen käyttäjien edustajien valinta kunnan toimielimiin kuten nuorten vaikuttajaryhmän valinta nuorisotoimeen, sillä nuorisotoimi kaipaa käyttäjäedustajia kaikissa kunnissa. (Finlex-nettisivut 2010.)

Kohonen ja Tiala määrittelevät osallisuuden aktiiviseksi osallistumiseksi. He jakoivat osallisuuden neljään muotoon: a) tieto-osallisuus, mikä on lähinnä tiedottamiseen liittyvää ja sisältää myös kuulemisen, b) suunnitteluosallisuus, mikä

on tieto-osallisuutta syvempää, asioiden valmisteluun liittyvää toimintaa, c) päätösosallisuus, mikä tulee päätöksen tekovaiheessa ja d) toimintaosallisuutta on muun muassa kuntalaisten palvelutoiminta kunnalle. (Kohonen & Tiala 2002, 6.)

Anna-Katariina Salmikangas artikkelissaan kirjoittaa, että osallisuus ei löydy hetkessä, vaan sille tulee antaa aikaa, valtaa, vastuuta ja luottamusta. Näin kansalaisista tulee suunnittelu- ja osallistumiskohteiden lisäksi tekijöitä ja todellisia asiantuntijoita. Osallisuuden lisäksi pitää ottaa huomioon kansalaisten sosiaalinen pääoma eli ihmisten väliset sosiaaliset ja henkiset sidokset. (Salmikangas 2002, 16- 17.)

Pohjoismaisen hyvinvointivaltion perusta on edustuksellisessa demokratiassa ja kansalaisten osallisuudessa. Mutta viime vuosina kansalaiset ovat suhtautuneet kriittisesti demokratiaan, mikä näkyy vaaleissa äänestysaktiivisuuden laskuna ja ehdokkaaksi asettumisessa. Lisäksi kansalaisten aktiivisuus on koettu edustuksellisen demokratian kilpailijaksi. Toisaalta kansalaisia on pyritty ohjaamaan ylhäältä, hallinnosta päin. (Kohonen & Tiala 2002, 9, 14.)

Lisäksi vaikuttaminen voidaan jakaa osallistumistavan mukaan sovinnaisiin ja protestiluonteisiin. Toisaalta usko vaikuttamiseen on vähentynyt, sillä tyytyväisten aktiivistien osuus on laskenut ja passiiviset eivät usko vaikuttamiseen entiseen malliin. Lisäksi suomalaiset ovat vieraantuneet poliittisesta järjestelmästä ja päätöksenteosta. Myös niin sanotulla hyväosaisuudella eli hyvinvointivaltiomallilla on merkitystä osallistumisaktiivisuuteen. (Em., 11.)

Sanna Koskisen väitöstiedotteen 15.1.2010 mukaan lainsäädännöstä, opetussuunnitelmista ja muista sopimuksista huolimatta lasten yhteiskunnallista osallistumista ei nivelletä heidän arkeen ja käytäntöön. Koskisen mukaan oppilaat eivät pääse riittävästi osallistumaan ja vaikuttamaan ympäristössään. Koskinen luettelee syyksi osallistumattomuuteen aikuisten kokema lasten ja nuorten osallistumisen arvostuksen ja resurssien puute sekä kuntasuunnitelmien monimutkaisuus ja toimeenpanon hitaus. (Nuorisotutkimusseuran nettitiedote 2010.)

Koskisen mukaan osallistumisen oppimisprosessi luo oppilaille monipuolisia kansalaisvalmiuksia. Lisäksi oppilaat olivat kokeneet saaneensa vaikuttamismahdollisuuksia sekä olivat oppineet kriittistä ajattelua sekä vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitoja, mitä perinteinen kouluopetus ei tarjoa oppilaille riittävästi. Lisäksi Koskisen mukaan erityisen tärkeän roolin sai oppilaiden voimaantumisen kokemus, että heitä oli kuultu ja otettu vakavasti. (Em., 2010.)

Lapin yliopisto tutkija Merja Paunikallion johdolla tutkittiin vuonna 1997 Nuorten halua osallistua kotikuntansa kehittämiseen. Jo tuolloin nähtiin, että elävä maaseutu tarvitsee nuoria ihmisiä, mutta nuorten sitoutuminen maaseutuelämään heikkeni koko ajan.(Paunikallio 2000, 3.) Myös Ilomantsissa oli tuolloin, vuonna 1997 nuorisovaltuusto, jonka toiminta kuitenkin hiipui kokonaan 2000-luvulta tultaessa, niin että ei saatu riittävää määrää nuorisoehdokkaita listoille viimeisimmässä nuorisovaltuustovaaleissa.

3.1.2 Kuuleminen

Osallisuuden ja vaikuttamisen rinnalla ainakin nuorten ja lasten kohdalla puhutaan myös nuorten ja lasten kuulemisesta, jolloin tavallaan kerätään nuorten ja lasten mielipiteitä asiasta. Mutta silloin lopullisen päätöksen tekevät muut tahot kuin itse asianosaiset eli nuoret, jolloin vaikuttaminen on niin sanottua toisen käden vaikuttamista, ei suoraa. Kuulemisen englanninkieliseksi vastineeksi valitsin *audibility*, joka suomennetaan myös kuultavuus. Toinen käytetty englanninkielinen sana on *hearing*, jota käytetään myös kaikenlaisessa lasten kanssa työskennellessä. Tavallaan kuullaan lasta erilaisissa lasta koskevissa tilanteissa. Näkemykseni mukaan varsinkin nuorten ja lasten julkinen sosiaalipalvelutoiminta käyttää termiä kuuleminen, koska Suomen perustuslain 21 pykälän mukaan ja hallintolain 34 pykälässä asianosaista on kuultava päätöksiä tehdessä (Finlex- nettisivut 2010).

Julkisuudessa on keskusteltu pitemmän aikaan, myös syksyllä 2010, että lapsia ja nuoria käytetään hyväksi politiikassa ja mainostamisessa periaatteella kärsivä lapsi tai lapsensa menettänyt äiti vetoaa hyvin yleiseen tunteeseen. Taval-

laan lasta kuullaan joskus ilman hänen tietoisuutta asiasta. Kuten Helen Roberts toteaa, onko lapsi palvelujen käyttäjä vai palvelujen hyväksi käytettävä objekti (Roberts 2003, 26). Samoin pitää miettiä nuorten vaikuttajaryhmää koottaessa, ovatko nuoret oikeasti kiinnostuneita vai aikuisten toiminnan nappuloita. Toisaalta kuullaanko heitä vai ollaan kuulevinaan. Annetaanko heidän vaikuttaa heitä koskeviin asioihin?

Cristine Hallettin ja Alan Proutin mukaan nuori tarvitsee ohjausta, tukea ja harjoittelua, jotta hänen äänensä kuuluu, koska lapset näkevät ja kokevat asiat toisella tavalla kuin aikuiset. Lisäksi lasten osallisuus tarvitsee pitkän ajan seuranta- ja kehittämistä sekä pysyvyyttä, jotta lasten kuulemistoiminta toimisi parhaiten. Myös lasten osallisuuden arvostaminen on ensisijaisia asioita nuorten kuulemisen edistämiseksi. (Hallett ja Prout 2003, 3.)

Toisaalta länsimaisessa kulttuurissa lasten hyvinvointia seurataan jo raskauden ajoista lähtien eli tarjotaan terveystalvija aikuisuuteen asti. Mutta niin sanottujen ongelmalasten kohdalla vanhempien oikeuksia pienennetään ja lapsesta tehdään tehostetun valvonnan ja säännöksiin uhreja, jolloin kokonaisvaltainen kuuleminen heikentyy yhteiskunnan ja yksilön kannalta. (Em., 4-5.) Katso ja vertaa Finlexistä, Suomen lastensuojelulaista esimerkiksi huostaanotto.

3.2 Nuorten vaikuttamisen toimintamuotoja

Nuorten vaikuttamisen toimintamuotoja järjestöissä on vaikea erotella, koska esimerkiksi on olemassa ”puhtaita” nuorisjärjestöjä sekä on järjestöjä, joilla on nuorisotoimintaa muun toiminnan lisäksi. Mutta kummassakin järjestöjen nuorisotyössä voi vaikuttaa nuorten asioihin muun muassa ehdottamalla nuorille toimintoja. Lisäksi nuoriso- käsite määritellään organisaatioissa eri tavalla. Katso kohta 2.2.5 Kirkkokuntien nuorisotoiminta.

Anne Ilvonen jakaa yksilö vaikuttamisen neljään osaan: välillisiin kuten järjestöjen ja adressin kautta, virallisiin kanaviin kuten äänestäminen ja aloitteet, poliittisiin kuten ammattiliitot ja puolue toiminta sekä henkilökohtaiseen kuten lehtikir-

joitukset ja suorat yhteydenotot (Ilvonen 2006, 23- 31). Myös tämä vaikuttamisen osa-alueet vaikeuttavat toimintamuotojen erottelussa, sillä esimerkiksi virallinen aloite voi olla henkilökohtainen vaikuttamiskeino.

Nuorten vaikuttamis- ja osallisuustoimintamuotoja on seuraavat: Tutkimuksen tarkastelun kohteena poliittinen ja valtion tukema sekä lain säädättämä nuorisovaikuttamistoiminta esimerkiksi oppilaskunta, ja järjestötoiminta ovat mukana lähinnä opetusministeriön avustamisen takia. Tutkimuksessa kysellään myös nuorten äänestämistä, joka on myös yksi demokraattisen kansavallan vaikuttamiskeino. Tarkastelun ulkopuolelle jää myös spontaaninen, vapaaehtoisuuteen perustuvat toimintamuodot kuten mielenosoitukset tai talonvaltauksset sekä kokouksiin osallistumiset, koska se vaikuttamiskanava vaatisi oman tutkimuksen. Lisäksi kyselyni on tarpeeksi laaja, koska aineiston tuloksia hyödynnetään myös nuorten kuulemisen kehittämisessä Ilomantsissa.

Ensimmäinen nuorisovaltuusto Suomeen perustettiin Kangasalle vuonna 1995. Nuorisovaltuuston lisäksi on nuorisoneuvostoja, -parlamentteja ja Nuorten Äänijärjestelmiä. Paakkunainen ja Myllyniemi (2004) tutkimuksessaan ovat jakaneet nuortenvaikuttajaryhmät kahteen kategoriaan: poliittis-hallinnollisiin ja tilaisuuksien järjestäjiin. Vain noin 20 prosenttia vaikuttajaryhmistä on painottunut poliittis-hallinnollisesti, mikä on nuorten valtuuston, neuvoston tai parlamentin ydin tehtäväkenttää. (Hoikkala & Sell 2007, 252- 253).

Nuorten järjestötoiminnan kautta vaikuttaminen on vanhempaa kuin nuorisovaltuuston kautta vaikuttaminen. 1800-luvun loppupuolella nuorten ongelmakäyttäytymisen johdosta perustettiin Suomeen muun muassa nuorisoseuroja, raittiusyhdistyksiä ja urheiluseuroja, joista osa on unohdettuja toimintamuotoja tänä päivänä. (Em., 264.)

Lisäksi vuonna 1998 perustettiin Suomen Nuorisovaltuustojen liitto eli NUVA, joka on valtakunnallinen nuorisovaltuustojen tai vastaavien edunvalvontajärjestö, joka tukee ja neuvoo nuorten vaikuttajaryhmien toimintaa Suomessa. Nuorten vaikuttajaryhmät koostuvat nuorisovaltuustoista tai vastaavista kuten nuorisofoorumeista, -parlamenteista. NUVA:n tarkoitus on myös edistää ja kehittää

nuorisovaltuustojen ja nuorten vaikuttamista koko valtakunnassa. (NUVA:n nettisivut 2010.)

3.2.1 Nuorisovaltuusto

Suomen Nuorisovaltuustojen liittoon – NUVA:an kuuluu noin 200 nuorten vaikuttajaryhmää, jotka ovat nuorisovaltuustoja tai vastaavia ryhmiä esimerkiksi parlamentteja. Tosin osalla nuorisovaltuustoja on toimikuntia vastaava tehtävä eli järjestävät etupäässä tapahtumia. Ensimmäiset nuorisovaltuustot ja nuorisofoorumit kuntiin perustettiin 1990-luvun puolella välissä. Tämä NUVA -nykyisin valtioapukelpoinen yhdistys perustettiin vuonna 1998. (NUVA:n nettisivut 2010.)

Pohjois-Karjalassa nuorisovaltuustoja on tai pitäisi olla syksyllä 2009 NUVA:an mukaan Joensuussa, Kiteellä, Lieksassa, Liperissä, Outokummussa (nuorisoneuvosto) ja Tohmajärvellä. (NUVA:n nettisivut, 2009.) Lisäksi Nurmeksessa on nuorisovaltuustotoimintaa Karjalaisen 14.11.2009 (s. 4) lehtiartikkelin mukaan.

Pohjois-Karjalan nuorten foorumi, jota kutsutaan myös ponunetiksi eli nuorten viidakkorummuksi, on elänyt viimeisen vuoden aikana. Ponunetissa syksyllä 2009 oli myös nuorten maakunnallinen vaikuttajaryhmä, jossa on osallisena Pohjois-Karjalan kunnat lukuun ottamatta Iloanta, Juukaa, Valtimoa ja Keski-Karjalan kuntia (Pohjois-Karjalan nuorten foorumin nettisivut, 2009), mutta Ponunetin uudemmassa versiossa eli syksyllä 2010 ei löytynyt kyseistä tietoa; ainostaan nuorisovaltuusto löytyy Joensuusta. Näin ollen näyttäisi, että koko nuorten myös maakunnallinen nuorisovaltuustotoiminta tarvitsee uudelleen lämmittämistä ja kehittämistä.

Nuorisovaltuustotoiminnan selvittelyn aikana on käynyt ilmi, että nuorisovaltuustokenttä on aika hajanainen kuten Anu Gretscher antaa myös ymmärtää artikkelissaan ”Nuorisotyötä on tehtävä” – kirjassa (Gretscher 2007, 252- 255). Pohjois-Karjalankin osalta löytyy huomattavaa eroavaisuutta esimerkiksi nuorisovaltuustojen asiakirjojen esille laitossa. Eriskummallisin tapaus löytyy Liperistä kunnan nettisivujen mukaan; Liperissä ei ole nuorisotoimea tai -työtä, mutta

kunnasta löytyy nuorisovaltuusto syksyllä 2009. Liperin nuorisotyön muun muassa nuorisotalotoiminnat hoitavat nuorisoyhdistykset ja – toimintaryhmät.

3.2.2 Oppilaskunnat

Koulutus- ja opetuslakien mukaan kouluilla pitäisi olla oppilaskunnat. Tosin oppilaskuntien vaikuttaminen muuttui vuonna 1998 lakiuudistuksessa vapaamuotoiseksi, mitä asiaa ollaan järjestämässä takaisin pakolliseksi lakien kautta. Oppilaskuntien pääasiallinen tehtävä on kehittää yhteistyössä henkilöstön kanssa koulujensa toimintaa ja yhteisöllisyyttä koulun sisällä. (Hoikkala & Sell 2007, 255, 360.) Ilomantsin kunnassa on oppilaskunnat kirkonkylän alakoululla ja yläkoululla sekä lukiossa.

Näkemykseni mukaan ala- ja yläkoulujen sekä lukion oppilaskuntien hallitukset selkeästi vaikuttavat vain omalla koululla. Mutta ammattikoulujen, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen oppilaskuntatoiminta voi ulottua myös ympäröivään yhteiskuntaa. Tästä esimerkkinä ovat olleet erilaiset tempaukset, joilla halutaan herättää huomiota opiskelijoissa ja muissa kansalaisissa johonkin yhteiskunnalliseen, lähinnä opiskeluun liittyvään asiaan.

3.2.3 Erilaiset nuorisotoimikunnat

Osalla nuorisotiloja on omia, nuorista koostuvia toimikuntia tai kokouksia, jotka kehittävät ja tukevat nuorisotilojen toimintaa. Tähän kategoriaan laitan myös nuorisovaltuustojen toimikunnat tai pelkästään tapahtumia järjestävät nuorisovaltuustot, koska niillä on myös vastaavia tehtäviä kuin nuorisotilatoimikunnilla. Ja näiltä toimikunnilta puuttuu yleensä budjetoitimahdollisuus. (Hoikkala & Sell 2007, 253, 358- 359.) Ilomantsissa ei ole nuorisotalotoimikuntaa tai vastaavia nuorten toimintamuotoja nuorisotoimessa.

3.2.4 Järjestötoiminta

Nuoret voivat vaikuttaa yhteiskuntaan järjestöjen kautta, etenkin erilaisten nuorisjärjestöjen kautta. Myös urheiluseuran tarjoama lapsi- ja nuorisotoiminta on merkittävä vaikuttaja lasten ja nuorten elämässä. Mutta on havaittu, että nuorisoa ei itse järjestötoiminta kiinnosta, sillä muun muassa metsästysseurat ja ”martat” niin sanotusti ukkoutuvat ja akkautuvat.

Järjestötoiminta on muuttunut viimeisen parin kymmenen vuoden aikana. Keskusliittojärjestelmät ovat olleet uudelleen organisoinnin kohteena ja sitoutuminen keskusliittoihin on vähentynyt. Yhdistykset ovat erikoistuneet. Järjestöjä koettelevat ”yhdistystoiminnasta otetaan vain mitä tarvitaan” – periaatteen muotoutuminen sekä kansainvälistyminen. Lisäksi järjestötoiminta on riippuvainen julkisen vallan avustuksista, mihin myös määräaikaiset hanketoiminnat kuuluvat. Myös järjestöt ovat muuttuneet yritystoiminnallisiksi yhteisöiksi rahoituskanavien etsimisen seurauksena. (Hoikkala & Sell 2007, 273- 274.)

Lisäksi on syntynyt puhtaasti nuorten vaikuttajayhdistyksiä, esimerkiksi Puolangan Purnukka. Tällaiset yhdistykset ovat pyrkineet vaikuttamaan nuorten elinoloihin. Usein näillä yhdistyksillä on mukana yritys-elinkeinotoimintaa kuten kahvilan pyörittämistä. (Em., 254.) Jk. Tosin henkilökohtaisen tiedon (7.10.2010) mukaan Puolangan Purnukka ei ole toiminut pariin vuoteen.

Nuorten yhteiskunnallista vaikuttamismahdollisuutta vaikeuttaa myös nuorisotyötä tekevien järjestöjen ja organisaatioiden sirpaleisuus (Paunikallio 2000, 98). Muun muassa urheiluseurat tekevät nuorisotyötä lajisektoreittain, mutta nuorten edustajaa ei ole hallituksissa tai jaostoissa.

3.2.5 Kirkkokuntien nuorisotoiminta

Nuorisotyötä tehdään myös Suomen seurakunnissa ja uskonnollisissa organisaatioissa niin sanottuina hengellisenä toimintana tai kristillisenä nuorisotyönä. Näin myös heidän toiminnallaan on vaikutusta nuorten elinoloihin ja uravalintoi-

hin. Suurimpana erona kunnan nuorisotyöstä on, että esimerkiksi evankelisluterilaiseen seurakunnan nuorisotyöhön on yhdistetty lapsityö. Lisäksi heidän nuorisotyö on hengellistä, sosiaalista ja pedagogista. Vertaa kirkkokuntien rippikoulu-toiminta. (Hoikkala & Sell 2007, 78, 82, 86.)

Lisäksi muun muassa evankelis-luterilainen kirkko on määritellyt eri tavalla nuorisomääritelmän. Heillä varhaisnuoret ovat 11- 14 -vuotiaita ja nuorisoa 15-vuotiaista ylöspäin.(Sleyn nettisivut 2010.)

3.2.6 Muut nuorten vaikuttamiskanavat

a) Nuorten aktivismi ja mediakulttuuri

Nuoret ovat joskus myös aktiivisia spontaanisesti. Puhutaan niin sanotuista suorista osallistumisen tavoista eli vaikuttamisista; yhteydenotot luottamushenkilöihin ja viranhaltijoihin, talkoot ja aloitteet, joita käytetään vaikuttamisen keinoina tai joilla on vaikutusta päätöksien tekoon. Myös niin sanotut protestiluonteiset osallistumistavat kuten mielenosoitukset, vetoomuksien allekirjoitukset ja boikotit ovat vaikuttamiskanavia tai -keinoja. (Kohonen & Tiala 2002, 10- 11.) Edellä mainituista vaikuttamiskeinoista voidaan puhua myös yksilötason vaikuttamisesta, johon myös äänestäminen vaaleissa kuuluu (Ilvonen 2006, 24).

b) Muut vaikuttamisen välineet

Kuulemistilaisuudet ja foorumit, jotka kokoontuvat 1-2 kertaa vuodessa, ovat yksi nuorten vaikuttamiskanava. Myös lapsi-nuorisopoliittiset suunnitelmat ja selonteot ynnä muut sellaiset hallinnolliset dokumentit vaikuttavat nuorten elämään jollain tavalla. Dokumentit vaikuttavat välillisesti nuorten elinoloihin. (Hoikkala & Sell 2007, 252, 350- 353.)

Nuoriin suunnatut hankkeet, kuten vuonna 2008 toteutettiin Opetusministeriön rahoittama Nuorten vaikutusmahdollisuuksien arviointi 2008 – hanke, ovat hyviä vaikuttamiskanavia. Edellä mainitussa hankkeessa luotiin 20 kunnassa ympäri

Suomea nuorten ja päättäjien keskustelutilanne. Päättäjiä ovat luottamushenkilöt ja virkamiehet. Keskustelut olivat vuorovaikutuksellisia nuorilta päättäjille sekä toisinpäin. (Gretschel 2009, 11- 13.)

Lisäksi joissakin kunnissa on otettu lapset ja nuoret mukaan suunnittelemaan esimerkiksi liikuntapaikkoja ja puistoja, unohtamatta ympäristökasvatus- toimintojen, esimerkiksi Vihreä lippu- toiminnan, vaikuttavuutta koulujen lähiympäristöön ja koteihin. (Gretschel & Kiilakoski 2008, 54, 143.)

Katson myös, että joskus nuorten omaehtoiset kokoontumispaikat vaikuttavat yhteiskunnan toimintaan. ”Koulupihojen nuorten käyttö koululaisten lomaaikana” on saanut aikaiseksi lehtikirjoittelua ja esteiden rakentamisia koulujen pihoihin sekä muuta yhteiskunnallista toimintaa tai puhumattakaan niin sanoituista talonvaltaajista ja ABC-nuorisoilmiöstä.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksen tarkoitus on kuvata Ilomantsin yläkoululaisten ja lukiolaisten eli nuorison vaikuttamiseen liittyviä näkemyksiä ja kokemuksia sekä saada järjestettyä Ilomantsiin nuorisovaalit, jossa valitaan Ilomantsiin nuorten näköinen nuorisovaikuttajaryhmä.

Tutkimustehtävänä on:

- tutkia nuorten vaikuttamiskanavia Ilomantsissa.
- tutkia nuorten näkemystä äänestysikärajan laskemiseen
- saada järjestettyä nuorisovaalit Ilomantsiin
- saada Ilomantsiin nuorten vaikuttajaryhmä ja samalla kehittää nuorten vaikuttamista ja kuulemista kunnassa.

4.1 Tutkimusongelmat

- 1) Millä tavalla ilomantsilaiset nuoret kokevat tai näkevät vaikuttamismahdollisuudet keväällä 2010?
- 2) Mitä mieltä he ovat äänestysikärajan laskemisesta kunnallisvaaleissa?
- 3) Millä tavalla he haluavat vaikuttaa omiin elinoloihin?

Tutkimalla ilomantsilaisten nuorten kokemuksia ja näkemyksiä vaikuttamismahdollisuuksista saan selville, millä tavalla voidaan kehittää Ilomantsin nuorten kuulemista ja vaikuttamista. Samalla kartoitan, minkälainen on nuorten vaikuttaminen Ilomantsissa vuonna 2010.

Viime aikoina on puhuttu yleisesti, että nuorten äänestysaktiivisuutta saadaan nostettua äänestysikärajaa laskemalla. Muun muassa evankelisluterilaisessa kirkollisvaaleissa syksyllä 2010 voivat äänestää 16-vuotiaat seurakunnan jäsenet. Lisäksi viime aikoina on puhuttu yleisellä taholla myös kunnallisvaaleissa äänestysikärajan laskemisesta.

Millä tavalla nuoret haluavat vaikuttaa omiin elinoloihin - tutkimuskysymyksellä haluan saada selville, ovatko he halukkaita perustamaan nuorten vaikuttajaryhmän Ilomantsiin. Samalla saan selville, millä tavalla nuorisovaalit pitäisi järjestää nuorten mielestä. Lisäksi saan selville, mitkä asiat ovat hyvin ja mitkä huonosti nuorten elinoloissa. Näin tuleva Ilomantsin nuorten vaikuttajaryhmä saa itselleen toimintaansa päämääriä ja tavoitteita.

4.2. Rajaaminen

Ensimmäinen rajaus tapahtui jo käsitteiden valinnan yhteydessä. Yleensä osallisuus ja vaikuttaminen kulkevat yhdessä. Englannin kielen sana participation suomennetaan osallisuus, mukana olo, osallistuminen. Vaikuttamiselle tuli englanninkielinen vastine MOT- sanakirjan kautta influencing. Valitsin käsitteen vaikuttaminen, koska se kuvaa paremmin sitä, mitä nuorisovaltuustotoiminnalla tavoitellaan. Osallisuuteen ja osallistumiseen riittää pelkkä mukana olo, läsnä-

olo, jolloin esimerkiksi asioiden muuttuminen tai mielipiteiden esittäminen eli niin sanottu vaikuttaminen jää hyvin pieneksi. Vaikuttamisella pyritään muutostilaan tai myös todetaan, että asiaa ei tarvitse muuttaa tai asiat ovat hyvin. Tavallaan vaikuttamis- käsitteeseen kuuluu kannanoton vivahde, kuten Ilvonen toteaa valan määritelmä (2006, 13). Toisaalta osallisuuden vastakohtana käsitetään syrjäytyminen, mikä on tavallaan vaikuttamisen ääripää. Kylläkin jouduin käyttämään lähteitä etsiessä osallisuus, osallistuminen – sanoja, koska vaikuttaminen ei ole ollut monessakaan lähteessä ja tutkimuksissa asiasanana. Lisäksi osallisuus- ja osallistuminen - käsitettä jouduin käyttämään kyselyssä, koska järjestettyihin toimintoihin esimerkiksi kerhoihin osallistutaan, eikä sitä koeta, eikä mielletä vaikuttamiseksi.

Toinen rajaaminen tapahtui aineiston keruussa. Kyselyn tein pääsääntöisesti Ilomantsin peruskoulussa ja lukiossa, koska heidän keskuudestaan on tarkoitus koota tuleva Ilomantsin nuorten vaikuttajaryhmä. Kysely ulkopuolelle jäivät ammatillisen koulutuksen ilomantsilaiset opiskelijat, koska he opiskelevat ja asuvat viikolla muualla kuin Ilomantsissa. Lisäksi osa yläkoululaisista jäi kyselyn ulkopuolelle muun muassa poissa olon tai toisissa pienryhmissä opiskelun takia. Näin ollen perusjoukoksi määrittelin Ilomantsissa opiskelevat yläkoululaiset ja lukiolaiset, joista käytän käsitettä Ilomantsin nuoriso.

Myös nuoriso käsitettä jouduin rajaamaan, koska nuorisovaikuttajaryhmään ei voitu kysyä koko nuorisoa eli nuorisolain mukaan kaikkia alle 29-vuotiaita (Finlex 2010). Vaan rajasin tutkimuksessa nuorisokäsitteeksi vain yläkoululaiset ja lukiolaiset, jotka ovat käytännössä 12- 19-vuotiaita.

Analysoinnin aikana rajasin pois kysytyt kotikuntatiedot. Vastaajien kotipaikkakuntia ei käytetty analysoinnissa hyödyksi, koska silloin olisi ollut yksittäisten vastaajien yksiösuoja sekä aineiston käsittelyn luottamuksellisuus ollut uhattu. Lisäksi jätin lähemmin analysoimatta osan oppilaskunta- kysymyksistä, koska vastaajien näkemykset kuulumisesta oppilaskuntaan erosivat huomattavasti virallisesta määritelmästä. Virallisen määritelmän mukaan kaikki koululaiset ja opiskelijat kuuluvat oppilaskuntaan.

Lisäksi tuloksia analysoidessa rajaamista eli karsimista jouduin tekemään kyselyn laaja-alaisuuden takia. Muutamia kysymyksiä jouduin jättämään analysoimatta, koska siitä ei olisi ollut vastaavaa hyötyä tutkimuksen kannalta. Tosin kysymyslomakkeen laaja-alaisuutta tarvittiin, koska kyselyn tuloksia hyödynnetään myös nuorten vaikuttajaryhmän kokoamisessa eli nuorisovaaleissa, Nuorten ääni näkyväksi Ilomantsissa - hankkeessa ja Ilomantsin kunnan nuorisotoimessa nuorten kuulemisen kehittämisessä.

4.3 Kohdejoukko

Alkuasetelmana oli, että tutkimuksen kohdejoukkona olisivat ilomantsilaiset nuoret, nuorisolain 2 pykälän mukaan alle 29-vuotiaat. Mutta kyselyn toteutuksen vaiheessa kohdejoukoksi eli perusjoukoksi muodostuivat kaikki ilomantsilaiset yläkoululaiset ja lukiolaiset, jotka ovat kirjoilla koulussa kyselyä tehdessä. Perusjoukon määrä oli 247 peruskoululaista ja lukiolaista. Otannaksi muodostui koko perusjoukko: Ilomantsissa opiskelevat yläkoululaiset ja lukiolaiset toukokuussa 2009.

4.4 Kyselylomake

Kyselylomakkeen rakensin Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston Suomen Gallupin 2003 tekemän Nuorten suhde järjestöihin ja globalisaatioon 2001- kyselylomakkeen pohjalta (Kyselylomake FSD 1224, 2010). Lisäksi kyselylomaketta täydensin paikallisia olosuhteita kysyvillä kysymyksillä sekä kysyin niitä kysymyksiä, jotka palvelivat leader- hanketta sekä nuorten vaikuttajaryhmän perustamista ja nuorten kuulemisen kehittämistä Ilomantsissa.

Kyselylomakepohjaa kommentoi ja ohjeisti tutkimusohjaajani yliopettaja Jatta Herranen keväällä 2010. Lisäksi kyselylomaketta testasin toukokuussa 2010 kolmella niin sanotuilla yli-ikäisellä nuorella eli he olivat lukiossa joko keväällä kirjoittavia eli abeja tai ammattikorkeakoulussa opiskelevia. Testin avulla sain

arvion kyselyyn vastaamisajasta, minkä huomioin kyselyn teettämisessä kouluissa.

Kyselylomakkeessa oli 29 kysymystä, jotka olin jakanut seitsemään osa-alueeseen. Osa-alueet olivat taustatiedot (kysymykset 1.-3.), järjestötoiminta (kysymykset 4.-6.), oppilaskunta ja koulun kerhotoiminta (kysymykset 7.-10.), kansalaisvaikuttaminen (kysymykset 11.- 13.), äänestäminen (kysymykset 14.-16.), nuorten vaikuttaminen Ilomantsissa (kysymykset 17.- 21.) ja näkemyksesi nuorten vaikuttajaryhmän perustamisesta (kysymykset 22. – 29.).

Alkujaan oli tarkoitus teettää kysely myös nuorisotalolla olevilla ja käyvillä ammatillisissa kouluissa opiskelevilla nuorilla. Edellisen asian takia taustatiedoissa vastaajalla oli mahdollista laittaa merkkinsä, että opiskelen ammatillisessa oppilaitoksessa. Mutta nuorisotalon kyselystä luovuin kyselylomakkeiden monistamisen jälkeen, koska sain jo riittävän tutkimusaineiston yläkoulusta ja lukiosta.

Kyselylomakkeessa pyrin kysymään nuorten näkemyksiä dikotomisella (Kyllä tai Ei) asteikolla, koska halusin selkeän nuorten mielipiteen, haluavatko he vaikuttaa nuorisolain 8 pykälän hengessä omiin elinolosuhteisiin ja elämään. Toisaalta vastaamattomuuden tulkitisin En osaa sanoa (EOS)- vastaukseksi. Myös laadullisissa kirjoittamiskysymyksissä annoin riittävästi tilaa vastaamiseen.

Tein kyselylomakkeelle erillisen saatekirjeen, jossa kerroin, missä tutkimustuloksia käytetään ja kenelle tutkimus tehdään. Lisäksi pyysin vastaajia vastaamaan seuraavalla tavalla: ”Vastaa kyselyyn oman näkemyksesi ja mielipiteesi valossa, niin sillä tavalla vastaukset ovat aina oikein.” Saatteessa kerroin vastaajille luottamuksellisesta vastauksien käsittelystä sekä vastaajien tietosuojausta. Saatteen lopussa oli nuorella mahdollisuus antaa omat yhteystiedot, jos hän oli kiinnostunut yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta jo keväällä 2010. Huom. saatetta ei ollut nidottu kiinni kyselylomakkeeseen luottamuksellisen vastaamisen vuoksi.

4.5 Tutkimuskyselyn toteutus

Hain tutkimusluvan nuorten vaikuttajaryhmän kehittämistutkimukseen ja opin- näytetyön aineiston keräämiseen Pogostan yläkoulussa ja Ilomantsin lukiossa Ilomantsin sivistysjohtajalta 10.5.2010 ja sivistysjohtaja myönsi 17.5.2010 tutki- musluvan ajalle 24.5. - 3.6.2010. Tutkimusluvan jälkeen sovin lukion ja yläkou- lun rehtorien kanssa kyselyjen toteutuksesta kouluissa.

Yläkoululaiset vastasivat kyselyyn 25.5.2010, jonka aamuna olin kuuluttamassa ja kertomassa koulun keskusradiossa kyselyyn vastaamisesta. Pääsääntöisesti yläkoulun kysely toteutui klo 8- 8.30 aineopettajien johdolla. Kolme luokkaa vas- tasi myöhemmin aamupäivällä muun muassa liikuntatuntien jälkeen. Vain yhden yläkoulun puolikkaan luokan kyselyyn vastaamisen valvoin itse.

Lukiolaiset vastasivat kyselyyn 26.5.2010; ensin 08- vuosiryhmä ja sitten 09- vuosiryhmä minun valvonnan alaisuudessa, koska samalla sain kyselyn alussa kertoa ja ohjeistaa kyselyyn vastaamisesta. Lukiolaisten määrästä poistin ulko- maalaisen vaihto-oppilaan, koska hän ei palauttanut kyselylomaketta ja toisaal- ta hän ei ole vaikuttamassa Ilomantsissa syksyllä 2010.

Pienryhmän yläkoululaiset vastasivat kyselyyn 31.5.2010 yhden oppitunnin alussa ja omassa tahdissaan. Heillekin kerroin ja ohjeistin kyselyyn vastaami- sesta ennen vastaamista. Kysymyksien ymmärtämisessä tarvittaessa autoin yhdessä koulunkäyntiavustajan kanssa.

Kyselylomakkeet jätin luokittain omiin pinoihin merkattuna vastausmäärällä. Paitsi että pienryhmän vastaukset laitoin yläkoululaisten vastaaviin ryhmiin, jotta vastaamisen luottamuksellisuus säilyisi.

Ammatillisen koulujen opiskelijat jätin poissa kyselystä, koska sain jo riittävän suuren tutkimusaineiston yläkoulun ja lukion kautta. Toisaalta ammattikoululais- ten osallistuminen Ilomantsin nuorten vaikuttajaryhmän toimintaan on vaikeaa, koska he asuvat viikot opiskelupaikkakunnilla. Lisäksi en olisi tavoittanut kyse-

lyyn edustavaa ammatillisen oppilaitoksen opiskelijajoukkoa toukokuun lopulla nuorisotalolta.

Lisävahvistusaineistoa sain myös 8. luokkalaisten elokuun 2010 väittelyistä, joissa he jaettiin viidessä ryhmässä kahteen osaan; toinen puoli oli ensin nuorten vaikuttajaryhmän perustamisen puolesta ja toinen vastaan ja sitten vaihdettiin näkökantoja. Ennen väittelyä ryhmät ensin perustelivat paperilla (vähintään kolme perustetta) joko puolesta tai vastaan väittämät. Vaihdon jälkeen ei saanut käyttää edellisen ryhmän perusteluja. Lopuksi jokainen ryhmä kirjasi kolme parannusehdotusta Ilomantsin nuorten olosuhteisiin. Kyseinen väittelyaineisto hyödynnetään lopullisesti sitten nuorten vaikuttajaryhmän toimintasuunnitelmassa.

4.6 Aineiston käsittely ja analysointi

Sain 224 vastausta 247 mahdollisesta vastauksesta, joten vastausprosentiksi tuli 90,7 prosenttia. Vastaamattomuuden syitä olivat poissaolot koulusta kyselypäivinä toukokuussa 2010, sekä pienryhmätoiminnassa en tavoittanut kaikkia 7. – 9. luokkalaisia, koska oppilaat oli hajautettu oppimisongelmien takia eri ryhmiin.

Kyselylomakkeiden varsinaisen analysoinnin aloitin elokuussa 2010 tekemällä yhteenvedon kysymyksen 22. vastauksista: kyllä vai ei, sekä kirjoittamalla vastauksien perustelut tietokoneelle. Kysymyksessä 22. kysyin nuorten näkemystä, pitäisikö Ilomantsiin perustaa nuorten vaikuttajaryhmä. Kysymys 22. analysoinnilla aloittamisella oli kiire, jotta tiedettäisiin ruveta järjestämään Ilomantsin nuorisovaaleja jo alkusyksystä.

Seuraavaksi kirjoitin ja tallensin kysymyksiä 17.- 21. nuorten sanalliset vastaukset tietokoneelle. Jatkoin analysointia numeroimalla kyselylomakkeet seuraavalla tavalla: 7. luokkalaiset numeroin 701- 766, 8. luokkalaiset 801- 853, 9. luokkalaiset 901- 956 ja lukiolaiset 1- 49. Seuraavana määrittelin kysymyksiä muuttujat ja tallensin kyselylomakkeiden vastaukset tilastointiohjelmaan SPSS

18- ohjelmaan. Sanallisissa vastauksissa käytin tilastointiohjelmassa muuttujana, onko vastattu kyseiseen kysymykseen. Näin sain selville kysymyksien vastausprosentit. Tulkitsin, että kysymyksiin oli vastattu, jos oli kirjoitettu kirjaimia tai sanoja vastaukseksi.

Vastauslomakkeiden tallentamisen jälkeen tein tilastointiohjelmassa ristiintaulukoinnit, joiden avulla korjasin selvät lomakkeiden tallennusvirheet. Tallennusvirheiden korjaamisen jälkeen tein uudet ristiintaulukoinnit sekä vein kyselylomakkeisiin taulukoista vastaukset sukupuolittain ja opiskelupaikan mukaan tarkempaa analysointia varten sekä helpottamaan analysointia. Ristiintaulukoinnin avulla kuvataan havainnollisesti, onko kahden muuttujan välillä yhteyttä ja tarvitaanko selvittää tilastollista merkittävyyttä khi- neliö- testin avulla (Taanila 2001). Käytin SPSS- ohjelman Pearsonin Khiin - neliö-testiä analysoinnissa.

Sanallisissa vastauksissa käytin myös teemottelua saadakseni yhtenäisempää aineistoa tuloksiin, sekä tiivistettyä nuorten näkemyksiä ja mielipiteitä yhtenäisemmäksi.

4.7 Luotettavuus

Koska kysymyksessä on osittain kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, tarkastelen myös tutkimuksen validiteettia eli pätevyyttä ja reliabiliteettia eli toistettavuutta tai yleistettävyyttä luotettavuuden yhteydessä.

Tutkimuksen pätevyys on hyvä, koska vastausprosentti oli melkein 91 prosenttia. Muutamien mittareiden pätevyys ei ollut hyvä, koska ne olivat niin sanottuja ylimääräisiä tai aiheeseen johdattelevia kysymyksiä. Suuri kysymysmäärä (29 kappaletta) heikensi mittareiden kokonaispätevyyttä sillä tavalla, että oliko nuoret jaksaneet vastata loppuun asti ”kunnolla”. Kotikunta-mittari en voinut käyttää, koska vastaajien yksilösuoja olisi sillä tavalla vaarantunut pienen ”vieraspaikkakunta”- vastaajajoukon takia.

Kysymykset 4., 5., 8., 9. ja 10. jouduin jättämään analysoimatta, koska ne antoivat joko ristiriitaista tietoa edellisestä kysymyksestä tai ”epäiltävää” tietoa. Tosin sanoen vastaajat eivät olleet ymmärtäneet kysymystä samalla tavalla kysyjän kanssa. Etenkin oppilaskunta ja koulun kerhotoiminta-osiosta ensimmäinen mittari eli 7. kysymys antoi jo riittävän tutkimustuloksen, joten 8., 9. ja 10. kysymyksiä en analysoinut.

Toistettavuus kautta yleistettävyyks on kohdallaan, jos kyseinen tutkimus tehdään pienessä niin sanotussa maalaiskunnassa, jossa on yläkoulu ja lukio paikkakunnalla. Lisäksi saa jonkun verran vertailevaa aineistoa esimerkiksi eroaisiko kaupunkilaisnuorten vaikuttamisnäkemykset ”maalaisnuorien” näkemyksistä. Toisaalta, kun on kysymyksessä tapaustutkimus, niin samanlaista aineistoa ei saada, mutta vertailevaa aineistoa kyllä saadaan uudelleen tehdessä joko Ilo-mantsista tai toisesta samankaltaisesta kunnasta.

Tutkimuksen luotettavuus kärsi myös laajasta kysymyslomakkeesta, koska oletan, että kaikki nuoret vastaajat eivät jaksaneet keskittyä niin sanotusti loppuun asti. Jaksamattomuus näkyi muun muassa, ettei oltu kirjoitettu täsmennyksiä muutamiin kysymyksiin. Toisaalta laajuus antoi hyvän validiteetin ja pohjan analysoinnille, mutta mittareiden kokonaispätevyys kärsi suuresta kysymysmäärästä.

Kysymyksissä, joissa piti kirjoittaa Kyllä-vastauksiin täsmennyksiä, niin niitä pääsääntöisesti ei ole kirjoitettu kyselylomakkeisiin. Näin ollen luotettavuus näiden kysymyksien vastauksissa kärsi hieman, koska en voinut varmistua, että vastaaja oli tiedostanut kysyttävän asian oikein. Mutta kyselyyn vastaaminen piti tehdä nuoren oman näkemysten ja mielipiteen valossa, mikä on eräs luotettavuuden väline.

Tutkijana jouduin välillä palauttamaan nuorten näkemymiä lukiessa ja analysoidessa mieleeni luottavuuteni analysoijana. Nimittäin omat asenteet meinasivat poistaa tutkimusaineistosta ne vastaukset, joihin ei ole paneuduttu kunnolla. Toisaalta sellaiset vastaukset laittoivat miettimään asiaa nuorten kannalta: vastanneet nuoret ovat sanoisinko pahimmassa murrosiässä, jolloin ei välttä-

mättä olla kiinnostuneista yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta ja jonkun tutkijan kysymyksistä ja lomakkeista. Tietysti myös tutkimuksen luotettavuutta yläkoulun puolella koetteli tutkimuksen ajankohta eli toukokuun loppupuoli, jolloin oli jo nuorten mielessä kesäloma rientoineen.

Myös luotettavuutta koetteli niin sanottu pakko vastaaminen, kun vastaaminen tehtiin koulussa ja kouluajalla, mikä näkyi varmaankin joidenkin vastaajien kohdalla. Toisaalta koulumainen ympäristö auttoi keskittymään vastaamiseen. Myös toukokuun loppupuoli ja koulu yhdistelmänä voivat joidenkin nuorten kohdalla tuoda hieman epäluotettavaa tuloksia tutkimukseen. Tosin jokaisen tutkimuksen tulos on senhetkisen tilanteen eli tapaustutkimuksen tulos, mitä ei voi aliarvioida.

Kyselylomakkeen luotettavuus oli koetuksella muutamien kysymyksien kohdalla. Ensinnäkin en tehnyt kyselyä ammattikoululaisilla nuorisotalolla, koska aineistoa oli jo riittävästi yläkoulusta ja lukiosta. Lisäksi oli oletettavaa, etten olisi saanut ammattikoululaisten vastauksia tarpeeksi kasaan eli edustavaa tutkimusaineistoa ennen koulujen kesälomia.

Kysymyksessä 12. oli heikko luotettavuus, koska kysymyksen vaihtoehdot olivat kahdella sivulla kyselylomakkeessa, jonka takia vastaajat eivät välttämättä valinneet vähintään kolmea tärkeintä asiaa. Lisäksi lomakkeella ei ollut ohjeistusta, että vaihtoehtoja on myös seuraavalla sivulla. Toisaalta Likert-asteikko olisi ollut parempi vaihtoehto saada tärkeysjärjestys selville kuin tärkeysjärjestysnumerointi. Toisaalta pitää huomioida kysymyksen luotettavuudessa, että vastaajat olisivat voineet korjata asian, kuten jotkut vastaajat olivat tehneet, jos toisella sivulla olisi ollut vastaajalle tärkeitä syitä mennä mukaan yhteiskunnalliseen toimintaan.

Mietin myös kyselyyn vastaamisen ohjeistuksessa eli saatteessa ja kysymyksiin asettelussa luotettavuutta. Olisiko pitänyt saatteeseen ja kysymyksiin kirjoittaa enemmän ohjeista? Olisiko joidenkin kysymyksiä lyhentää tai jopa pilkkoa pienempiin osiin? Mutta en halunnut ”holhota” ohjeistuksien avulla nuoria liikaa, vaan halusin, että he vastaavat oman käsityksen ja mielipiteen mukaan. Toi-

saalta harmitti nuorten puolesta ja nuorisotyöntekijänä, että tuli niin sanottuja tyhmiä vastauksia muun muassa ulosteen nimiä. Mutta tosin ymmärrän murrosiän tuomat ihmeellisyydet mielipiteissä ja näkemyksissä, koska vasta tuolloin murrosiässä ollaan itsenäistymässä myös mielipiteissä. Lisäksi mennään osittain kaverien mukana, mitä jonkun verran näkyi samankaltaisina kirjoittamisvastauksina.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

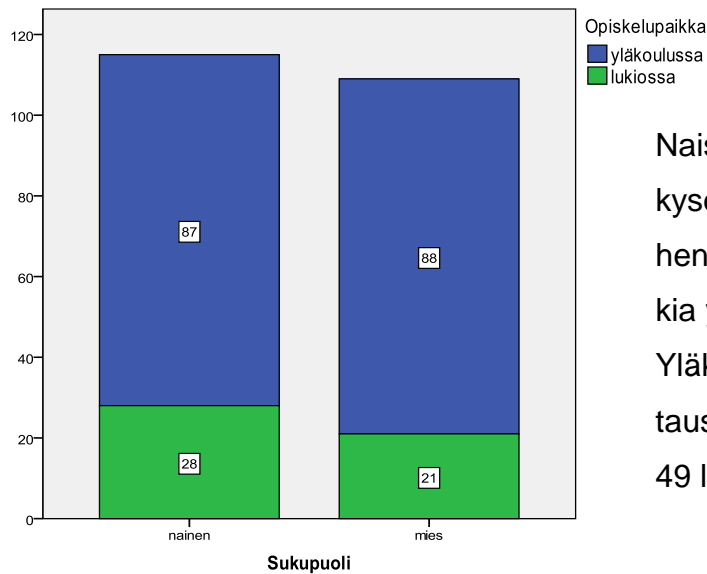
5.1 Kyselyn tulokset

Sain kyselytutkimuksessa hyvän tuloksen; vastausprosentti oli 91 prosenttia perusjoukosta, koska teetätin sen koulussa ja kouluajalla. Ainostaan koulusta poissaolijat jäivät vastaamatta, sekä kaikkia pienryhmän yläkoululaisia en tavoittanut, ja lukiossa ulkomaalainen vaihto-oppilas ei palauttanut kyselylomaketta.

Yläkoulu	N= 196	n=175	89,3 %
7. lk	72	66	91,7 %
8. lk	64	53	82,8 %
9. lk	60	56	93,3 %
Lukio	N= 51	n= 49	96,1 %
Ryhmä 08-07	31	29	93,5 %
Ryhmä 09	20	20	100 %
Kaikki	N= 247	n=224	90,7 %

Taulukko 1. Kokonaisvastausprosentit kouluittain ja luokittain.

Perusjoukko (=N) on koulujen oppilasmäärät, 247 oppilasta, toukokuussa 2010 ja otos (=n) on kyselyyn vastanneiden määrä. 224 kyselylomaketta palautui vastattuna takaisin eli tutkimusaineistoksi.

Naisia eli tyttöjä vastasi kyselyyn yhteensä 115 henkilöä ja miehiä eli poikia yhteensä 109 henkilöä. Yläkoulusta tuli 175 vastausta ja lukiosta palautui 49 lomaketta.

Kuvio 1. Vastanneet - pylväsdiagrammi sukupuolen ja opiskelupaikan mukaan.

Lukion parempi vastausprosentti kuin yläkoulun selittyy osittain lukion opintuvaativuudella ja -tahdilla. Äidillisten havaintojen ja opettajien puheiden mukaan lukiossa ollaan koulussa hieman sairaanakin, jotta ei jäädä jälkeen tiukkatahtisessa opiskelussa. Toisaalta yläkoulun pienemmässä vastausprosentissa näkyy myös se, etten tavoittanut kyselyyn pienryhmässä kaikkia yläkoululaisia eri ryhmässä opiskelun takia.

5.2 Nuorten kokemukset ja näkemykset vaikuttamismahdollisuuksista

Kansalaisvaikuttamisen puolella ilomantsilaiset nuoret osallistuivat vaikuttamaan ensisijaisesti netin keskustelupalstalla esittämällä mielipiteitä, parannusehdotuksia ja aloitteita. 59 nuorta 224:stä oli vastannut Kyllä kysymykseen, ovatko osallistuneet jonkinlaiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun netin keskustelupalstalla. Toisena nuorten vaikuttamiskanavana oli palautelaatikko-periaate ja adressi eli vetoimuksen allekirjoittaminen, joihin kumpaakin oli vastannut reilu kolmekymmentä nuorta. Muiden kanavien avulla oli vaikutettu vain yksittäisten nuoren kohdalla.

Nettipuolen vaikuttamista korostaa myös se, että 80 nuorta (36 prosenttia vastanneista) vastasivat kuuluvansa johonkin nettiyhteisöön. Tietoyhteiskunnallisuuden merkeissä olin odottanut, että puolet nuorista olisi kuulunut nettiyhteisöön. Sukupuolella (naisia 41 ja miehiä 39 kuului nettiyhteisöön) ja opiskelupaikalla (kummassakin n. 35 prosenttia oppilaista) ei ollut merkitystä kuulumisessa nettiyhteisöön.

Järjestötoiminnassa nuoret olivat kuuluneet tai olleet toiminnassa mukana seuraavanlaisissa yhteisöissä tai järjestötyypeissä:

Nettiyhteisöllä oli suurin kannatus yhteisölliseen toimintaan kuulumisessa tai osallistumisessa. Seuraavaksi tuli urheilu- ja liikuntajärjestö, jota oikeastaan tukee kolmanneksi tullut nuoriso- ja liikuntatoimen toiminta. Neljäntenä tulivat opiskelu- tai koululaisjärjestötoimintaan osallistuminen ja niin sanotut miesvaltaiset järjestöt kuten metsästysseura-, moottorikerhotoiminta. Myös hyvän kannatuksen saivat koulun tai oppilaitoksen kerhotoiminta sekä seurakunnan tai muun uskonnollisen yhteisön toiminta. Toisaalta nuorten järjestötoiminnan osallistumisessa tai kuulumisessa näkyy maaseutupaikkakunnan osallistumismahdollisuudet. Nimittäin metsästysseuraan ja kylätoimintaan nuoret osallistuivat hyvin Ilomantsissa. Niihin on mahdollisuus osallistua luontevasti myös nuorilla maaseutupaikkakunnalla.

Oppilaskunnan toiminta osallisuuden ja vaikuttamisen kautta oli hieman hälyttävä. Kummassa koulussa on määritelty, että oppilaskuntaan kuuluvat koulun kaikki oppilaat, mutta kyselyn vastauksissa suurin osa (72,5 %:a) oppilaista vastasi, etteivät kuuluneet oppilaskuntaan. Näin ollen periaatteessa vain oppilaskunnan hallituksen jäsenet kokevat olevan oppilaskuntalaisia. Yläkoululaisista vastaajista 74,6 prosenttia eivät mielestään kuuluneet oppilaskuntaan. Lukion puolella vastausprosentti oli 65,3. Lukion parempi vastausprosentti selittynee, sillä että lukion oppilaskunnan hallitus on tehnyt aktiivista tiedottamista oppilaskunnan kuulumisesta. Edellisten prosenttien perusteella yläkoulun oppilaskunnan hallituksella ja ohjaavilla opettajilla sekä lukion oppilaskunnan hallituksella on tekemistä, jotta oppilaat mieltävät olevansa oppilaskuntaa, ei vain hallituksen jäsenet.

Ilomantsilaiset nuoret olivat myös huolissaan yleisesti nuorten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta. He toivoivat parempaa poliisien toimintaa, kuten yksi lukiolainen kirjoitti: *”Poliisi ratsiat perjantai iltaisina mopoihin ja alaikäisiin juoppoteineihin!”* Ja toinen nuori, lukiolainen kirjoitti: *”Joskus tuntuu, ettei esim. poliiseja kiinnosta mitään missäkin tapahtuu viikonloppuna.. voisi siltä osin olla paremmin.”*

Nuorten mielestä Ilomantsin julkisen vallan toiminta on keskittynyt liikaa ikäihmistien palveluiden kehittämiseen, vaikka yli 65-vuotiaiden osuus on suurten ikäluokkien, syntyvyyden pienentymisen ja nuorisopaon takia kasvanut Ilomantsissaakin. Julkinen valta ovat unohtaneet nuoret ja heidän tarpeiden huomioimisen ikäihmistien palvelutarpeen kasvamisen johdosta. Nuorten mielestä Ilomantsin kunnan viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden näkemys tai käsitys nuorten toiminnasta ja elämästä Ilomantsissa olivat seuraavanlaisia keväällä 2010:

- *Nuoria ei huomioida tarpeeksi, tuntuu että keskitytään vain vanhuksiin*
- *Kunnan päättäjät eivät oikeasti tiedä, mitä nuoret ajattelevat viihtyvyydestä Ilomantsissa, koska ovat sokaistuneet vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksista.*
- *He ajattelevat että nuorilla on tarpeeksi harrastuksia/virikkeitä ja keskittyvät paapomaan vanhuksia*
- *Aika vaikea sanoa. Tuntuu, että nuorten kannustaminen on jäänyt vähän jälkijunaan, kun keskittyvät vain vanhuksiin. Varmaankaan käsitykset eivät ole ajan tasalla.*

Toisien sanoen nuorten mielestä Ilomantsin julkinen valta on keskittynyt liikaa ikäihmistien palveluiden kehittämiseen. He ovat unohtaneet nuorten elinolojen kehittämisen.

Loppujen lopuksi pitää muistaa, että nuoret ovat myös tyytyväisiä nykyiseen tilaansa ja elämäänsä. He tyytyvät tavallaan nykyiseen tilaansa tässä hyvinvointivaltiossa eli eivät ole kovin aktiivisia tai halukkaita vaikuttamaan elinoloihinsa.

Esimerkiksi nuoret kirjoittivat tyytyväisyyteensä kyselylomakkeella seuraavilla sanoilla:

- *Täällä on melko rauhallista ja turvallista asua. Kaikilla on kavereita.*
- *Kavereita taitaa löytyä kaikille, ja on tarpeeksi rauhallinen ympäristö.*
- *Turvallinen paikka asua.*
- *Ilomantsilaisten nuorien elinolosuhteet ovat hyvät*
- *Ilomantsi on turvallinen ja viihtyisä, saa olla lähellä luontoa.*
- *Täällä on hyvä käydä koulua ja asua.*
- *Lähes kaikki, kohtuullisen hyvät ja turvalliset elinolosuhteet sekä myös jatkokoulutuspaikka on tarjolla. Myös harrastustoimintaa on.*

Minusta yksi nuori perusteli hyvin ja ytimekkäästi, miksei Ilomantsiin pitäisi perustaa nuorten vaikuttajaryhmää: ” hyvä näin”. Lisäksi ”Näin on hyvä.” toinen nuori vastasi kysymykseen, mitä parannettavaa nuorten elämässä on Ilomantsissa.

5.3 Äänestysikärajan laskeminen kunnallisvaaleissa

Ilomantsilaiset nuoret olivat sitä mieltä keväällä 2010, että nykyinen äänestysikä eli 18 vuotta on sopiva, sillä lähes 50 prosenttia nuorista vastasi, että nykyinen 18 vuotta on sopiva. Etenkin lukiolaiset tyytyivät nykyiseen äänestysikärajaan, sillä heistä 38 opiskelijaa 49:stä vastasi, että nykyinen ikä on sopiva äänestysikäraja. Tähän lukion korkeaan vastausprosenttiin (78 %) on syynä varmaan-kin piakkoin lähestyvä täysi-ikäisyys, jolloin saa äänestää vaaleissa nykyisten säädöksiensä mukaan.

Toisaalta toisessa kysymyksessä, kun kysyin äänestäisikö 16 -vuotiaana kunnallisissa vaaleissa, niin lukiolaisten vastaukset hajosivat: 14 Kyllä - äänestäisi ja 14 Ei- äänestäisi sekä 21 lukiolaista ei osannut sanoa kantaansa. Yläkoulun puolella taas menivät vastaukset tasan: 65 kyllä, 55 ei ja 55 EOS (=En osaa sanoa). Prosentuaalisesti nuorten vastaukset menivät lähes tasan kolmen vaihtoehdon mukaan. He eivät ole varmoja äänestäisivätkö vaaleissa, jos niiden äänestysikäraja laskettaisiin.

Kun kysyin, asettuisiko vastaaja ehdokkaaksi kunnallisessa vaalissa vuonna 2012, nuorilta tuli varma Ei- vastaus. Nimittäin yläkoululaisista 123 ja lukiolaisista 40 vastasivat kieltävästi ehdokkuuteen vaaleissa. Sukupuolen mukaan tytöt ja pojat eivät eronneet toisistaan Ei-vastauksissa. Mutta Kyllä -vastauksien mukaan pojista 15 poikaa lähtisi ehdokkaaksi ja tytöistä 8 henkilöä. Toisaalta tytöt (25 Kyllä-vastausta) olivat hieman enemmän kuin pojat (6 Kyllä-vastausta) kiinnostuneita toimimaan nuorten vaikuttamisryhmässä. Mutta noin 73 prosenttia vastanneista ilomantsilaisista nuorista eivät asettuisi ehdokkaaksi kunnallisessa vaaleissa vuonna 2012, jos he kysyttäisiin ehdokkaaksi.

Tulkintani mukaan nuoret äänestäisivät melko aktiivisesti kunnallisissa vaaleissa, mutta he eivät lähtisi ehdokkaaksi kyseisiin vaaleihin. Toisaalta nuoret kokevat, että kahden vuoden äänestysiän laskemisella ei ole suurta merkitystä äänestämiskiinnostukseen ja -halukkuuteen.

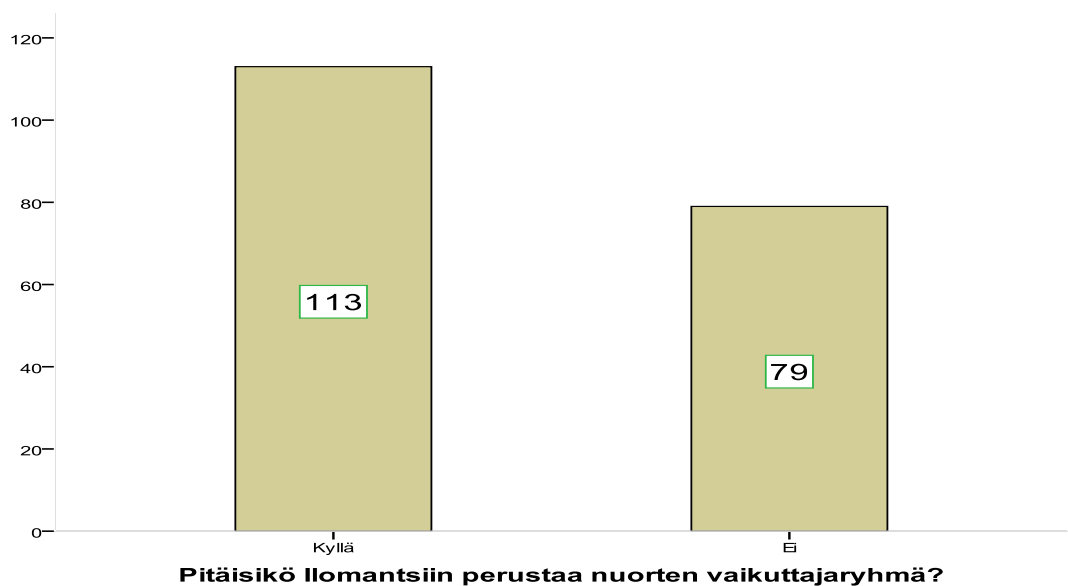
5.4 Millä tavalla nuoret haluavat vaikuttaa omiin elinoloihin?

Nuoret haluavat perustaa Ilomantsiin nuorten vaikuttajaryhmän, sillä melkein 59 prosenttia vastanneista nuorista halusi perustaa vaikuttajaryhmän. Lisäksi 26 yläkoululaista ja 5 lukiolaista oli kiinnostunut osallistumaan nuorison vaikuttamisen toimintaan henkilökohtaisesti. Ja sukupuolisesti tytöt olivat kiinnostuneempia kuin pojat; 25 tyttöä ja 6 poikaa. Lisäksi 66 poikaa ja 33 tyttöä ei ollut kiinnostunut ollenkaan osallistumaan nuorten vaikuttajaryhmän toimintaan. Lukiolaiset ja 7. luokkalaiset olivat hieman myönteisempiä vaikuttajaryhmän perustamiseen kuin 8. ja 9. luokkalaiset. Kysymykseen Pitäisikö Ilomantsiin perustaa nuorten vaikuttajaryhmä? sain selkeän Kyllä-vastauksen, koska 59 prosenttia kysymykseen vastanneista vastasi myönteisesti.

Kun vertasin perustamisen Kyllä-vastauksia (113) otokseen eli 224 nuoreen, niin 50,4 prosenttia nuorista perustaisi nuorten vaikuttajaryhmän Ilomantsiin, joista 7. luokalla ja lukiossa yli 60 prosenttia ikäluokan vastanneista halusi perustaa vaikuttajaryhmän. Ei- vastasi 35,3 prosenttia otoksen nuorista, joista 8. ja 9. luokan vastausprosentti oli noin 45 prosenttia. Lisäksi 14,3 prosenttia vastan-

neista nuorista eivät olleet valinneet vastausvaihtoehtoa eli he eivät osanneet sanoa mielipidettään asiaan (=EOS).

Lisäksi Ei- vastauksissa yläkoululaisista vajaa puolet perustelivat vastauksensa ja lukiossa 10 vastauksessa 12:sta oli perusteltu. Tosin sanoen yhteensä puolet Ei-vastauksissa oli perusteltuja, mutta taasen Kyllä-vastauksissa 99 oli perusteltuja 102:sta. Tosin sanoen 97 prosenttia myönteisesti perustamiseen suhtautuneet nuoret perustelivat vastauksensa. Näin ollen perustelujen valossa nuorten vaikuttajaryhmän perustamisen Kyllä-vastaus vahvistui.

Kuvio 2: Diagrammina Kyllä - ja Ei- vastaukset nuorten vaikuttajaryhmän perustamiseen.

Tytöt olivat huomattavasti myönteisempiä kuin pojat perustamaan Ilomantsiin nuorten vaikuttajaryhmää. 81 tyttöä 104 kysymykseen vastanneesta tytöstä (tai 115 kyselyyn osallistuneesta tytöstä) olivat perustamisen kannalla ja pojista 56 kielsi perustamisen 88 kysymykseen vastanneesta (tai 109 kyselyyn osallistuneesta pojasta). Prosentteina sama: tytöistä Kyllä vastasi 70 prosenttia ja pojista Ei vastasi 51 prosenttia, mutta poikien Kyllä vastauksien osuus oli vain 29 prosenttia. Ristiintaulukoinnin mukaan vastanneista tytöistä kannattivat perustamista 71,7 prosenttia ja pojista eivät kannattaneet perustamista 70,9 prosenttia.

			Pitäisikö Ilomantsiin perustaa nuorten vaikuttajaryhmä?		Yhteensä
			Kyllä	Ei	
Sukupuoli	nainen	Yhteensä hlöä	81	23	104
		Odotusarvot	61,2	42,8	104,0
	mies	Yhteensä hlöä	32	56	88
		Odotusarvot	51,8	36,2	88,0
Yhteensä		Yhteensä hlöä	113	79	192
		Odotusarvot	113,0	79,0	192,0

Taulukko 2: Vastanneiden tyttöjen ja poikien määrät odotusarvoineen.

Pearsonin Khiin- neliö-testin mukaan ($p = 0,000$) tytöt ovat huomattavan myönteisempiä kuin pojat perustamaan nuorten vaikuttajaryhmää Ilomantsiin. Sekä he ovat erittäin suurella tilastollisella merkittävyydellä myönteisempiä kuin pojat. SPSS- ohjelman Pearsonin Khiin- neliön testin taulukko on liitteenä sivulla 63.

Nuorten mielestäni nuorten valinta Ilomantsin vaikuttajaryhmään pitää tehdä vaaleilla ja ehdokaslistoilla, ikäluokittain ja vapaa pääsy-periaatteella. Lisäksi kouluittain oli varteenotettava valintatapa. Lisäksi nuorten mielestä kyseisen ryhmän toimikausi olisi vuosi, mikä on lyhyt aika henkilötasolla saada jotain aikaiseksi yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. Mutta nuorten itsensä näkökulmasta vuosi on sopiva aika toimintaan sitoutumisessa. Toisaalta itse vaikuttajaryhmän toimintahan jatkuu henkilövaihdoksista huolimatta.

Kun kysyin nuorilta, keneltä he haluaisivat tukea ja apua nuorten vaikuttamiseen ja osallisuuteen, he nimesivät nuorisotoimen henkilöstöä sekä poliisin, opettajan, jopa presidentin että unohtamatta luottamushenkilöitä ja kansanedustajia. Toivoipa joku nuori jonkun rahoittajan eli tukijan nuorten toiminnalle. Lisäksi annettiin kuvaavia termejä henkilöstä kuten vaikutusvaltainen ja asiantunteva.

Kysymykseen, mitä asioita haluaisit Ilomantsin nuorisovaikuttajaryhmän käsittelevän tai ottavan esille, tuli seuraavanlaisia vastauksia teemottelemalla:

- tapahtumia, toimintaa, harrastuksia, aktiviteetteja, tekemistä, viihtyvyyttä
- vapaa-ajan viettopaikkoja, nuorisokahvila, tiloja, kokoontumistiloja, oleskelupaikkoja, yhteisiä paikkoja

- hyvinvointia, elämänlaatua, oikeuksia, ”nuorten asemaa”, ajamaan asioita eteenpäin, nuorten ja lasten puolesta puhuminen
- auttaa kylällä kulkevia nuoria, ”alkoholin käyttö pitäisi saada pois nuorten keskuudesta”, nuorten päihteettömyyttä tuettava erilaisilla kampanjoilla
- nuorten työttömyyteen ja nuorille työpaikkoja
- houkuttelisi kuntaan lisää ihmisiä ja yrityksiä, että nuorilla oli töitä; nuorten houkuttelu Ilomantsiin työn ja hyvän koulutuksen perusteella.

Kysymyksen- Mitä parannettava on Ilomantsin nuorten elämässä ja elinolosuhteissa? - vastaukset tukivat niitä toiveita, joita haluttiin nuorten vaikuttajaryhmän käsittelevän tai ottavan esille. Nuoret toivoivat lisää harrastusmahdollisuuksia ja toimintaa vapaa-ajalle sekä paikkaa, missä oleskella toisten nuorten kanssa eli nuorisokahvilaa.

Alla muutamia poimintoja nuorten vastauksista erityishuomioitavista asioista nuorten elinoloissa:

- *Paikkakunta on pieni, mutta aina voi muuttaa pois.*
- *Nuorten turvallisuutta lisättävä!*
- *Nuoret pääsevät käsiksi päihteisiin aivan liian helposti. Täysi-ikäiset välittävät alkoholia ja tupakkaa runsaasti nuorille.*
- *juomista ja polttamista vähennettävä,*
- *vaatekauppa Ilomantsiin, uusia kauppajoja, kauppakeskus*
- *enemmän nuorisopaikkoja*
- *Esim. kahvila keskustaan, joka olisi vain nuorille.*
- *ehkä lisää liikunnallisia harrastuksia, joiden avulla saisi joukkueita kaasaan, enemmän harrastus- ja toimintamahdollisuuksia*
- *Pitäisi saada nuoret jäämään Ilomantsiin. Tällä hetkellä ei nuorille ole tarjolla täällä mitään tulevaisuutta esim. työn tai koulutuksen suhteen.*
- *luonnon roskaaminen lopettava, roskapönttöjä lisää*

Myös nuoret ottivat esille eli ottivat kantaa, kuinka nuoret on tavallaan unohdettu kunnan vanhuspalvelun kehittämisen seurauksena. Tavallaan he kokivat, että heitä ei ole kuultu heitä koskevissa asioissa.

- 1) Eräs nuori kirjoitti kysymykseen - Minkälainen on luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kuva nuorten elämästä? - seuraavasti:

”Ei hyvä... ne luulevat sen olevan hyvä, mutta huomaattekos kaikki nuorten paikat, oleskelun on siirretty kylä laidoille ja keskustaan vaan pykätään vanhuksille tarkoitettuja esteratoja ja yms.”

2) Toinen nuori kirjoitti toisella tavalla seuraavasti:

”Ilomantsi on heistä nuorille sopiva paikka, vaikka mie kyllä sanon että nuorille enemmän paikkoja! Tästä on tulossa mummokylä ja mummoille paljon tiloja! Ja vielä kehdataan ihmetellä, miksi nuoret muuttaa pois! Ihmekös tuo, kun nuorten tilat on kylän laidoilla ja puistosta on tulossa joku ihme rollaattori parkki! MIETTIKÄÄ VÄHÄN MITÄ TEETTE! NUORET KYLILLE!”

Kiitoksia eli ruusuja nuoret antoivat koulutuksille, harrastusmahdollisuuksille, nuorisotalolle, kirjastolle, uimahallille ja ynnä muille liikuntapaikoille, turvalliselle ja rauhalliselle asumiselle, terveyden huollolle sekä kouluruualle.

5.5 Muita tuloksia

Sain vastauksia myös muihin kysymyksiin laajalla kyselylomakkeella, 29 kysymyksellä. Laajennetuilla vaikuttamisen toimintatavan kysymyksillä sain ilomantsilaisten nuorten vaikuttamisesta selvemmän kokonaiskuvan, jolloin nuorten vaikuttamista on helppo lähteä viemään nuorten haluamaan suuntaan. Lisäksi Nuorten ääni näkyväksi Ilomantsissa - hankkeelle tein yhden kysymyksen lomakkeelle. Kysymyslomakkeen loppupään kysymyksillä hain nuorten vaikuttajaryhmän vaalien eli nuorisovaalien järjestämiseen nuorten näkemyksiä. Esimerkiksi viimeisessä kysymyksessä kysyin nuorilta nimiehdotuksia Ilomantsin nuorten vaikuttamisryhmälle. Saamani nimiehdotuslistan luovutan nuorten vaikuttajaryhmälle, kun se kokoontuu ensimmäistä kertaa. Lisäksi nuorten vastaukset elinolojen parantamisessa ja nuorten ehdotukset vaikuttajaryhmän käsiteltävistä asioista ovat nuorisovaikuttajaryhmän käytettävissä.

5.5.1 Leader -toimintaryhmä

Nuorten ääni näkyväksi Ilomantsin- hankkeen yhtenä tavoitteena on saada selville, miten nuoret tuntevat Leader -toimintaryhmän toiminnan. Kyselyssä kysyin nuorilta, tunnetko Leader -toimintaryhmän toiminnan.

Tunnetko Leader -toimintaryhmän toiminnan?

	Kyllä	En	En osaa sanoa	Yhteensä
Sukupuoli nainen	3	99	12	114
mies	3	95	10	108
Yhteensä	6	194	22	222

Taulukko 5: Leader -toimintaryhmän toiminnan tunteminen.

Kahdessa yläkoululaisen lomakkeessa ei saatu vastausta, tuntee Leader-toimintaryhmää. Lisäksi yhdellä Kyllä -vastaajalla oli kotikunta muu kuin Ilomantsi.

Tutkimukseni mukaan vain 2 prosenttia ilomantsilaisista nuorista tuntee Leader -toimintaryhmän toiminnan, mikä tulos on erittäin huolestuttavaa ajatellen, että Vaara- Karjalan leader -toimintaryhmän yhtenä painopistealueena on nuoriso.

5.5.2 Millä perusteella nuoret lähtisivät vaikuttamaan?

Kysymyksessä 12. nuoret laittoivat tärkeysjärjestykseen, millä perusteella he lähtisivät mukaan yhteiskunnalliseen tai jonkin järjestön toimintaan. Heidän piti numeroida vähintään kolme tärkeintä asiaa.

Kysymyksen 12. vastauksia ei voi ihan pitää luotettavina ja pätevinä tuloksia analysoidessa, koska kysymyksen vaihtoehdot olivat kahdella sivulla kyselylomakkeessa, minkä takia vastaajat eivät välttämättä valinneet vähintään kolmea tärkeintä asiaa. Lisäksi lomakkeella ei ollut ohjeistusta, että vaihtoehtoja on myös seuraavalla sivulla. Näin ollen tulokset ovat vain hieman suuntaa antavia. Nuorten mukaan he lähtisivät mukaan yhteiskunnalliseen tai johonkin järjestön toimintaan, jos nuorille vakuutettaisiin, että saavat hyötyä työtä, opiskelua ja

elämää varten. Toiseksi valintaperusteeksi tuli, että saisit uusia ystäviä. Ja kolmanneksi tuli: ”Sinulle luvattaisiin mielekkäitä vapaa-ajan harrastuksia”, joka oli yläkoulussa suositumpi kuin lukiossa ja jota pojat käyttäisivät suositumpana perusteena kuin tytöt.

6 TULOSTEN TARKASTELU JA POHDINTA

6.1 Nuorten vaikuttamisen kehittäminen

6.1.1 Toimenpiteitä tuloksista

Tuloksien mukaan hankalin ja haastavin ikäkausi nuorten yhteiskunnallisen kiinnostavuuden ja vaikuttamisen kannalta sattuu yläkouluikään, etenkin 8. ja 9. luokille, jolloin nuoret etsivät omaa uutta identiteettiä itsenäistymisprosessissaan. Tämä prosessi näkyi myös kyselyn vastauksissa, esimerkiksi 8. ja 9. luokkalaiset olivat kielteisempiä kuin muut perustamaan nuorisovaikuttajaryhmää Ilomantsiin. Lisäksi yläkoululaisten perusteluissa ja sanallisissa vastauksissa vilisi aika paljon painokelvottomia sanoja. Myös nuorten vaikuttajaryhmän nimeksi oli ehdotettu ulosteeseen viittaavia nimiä yläkoulun puolella. Toiseen oli aika paljon myös niin sanottua tietämättömyyttä tai kantaa ottamattomuutta eli en tiedä tai ei osaa sanoa (EOS), joita oli kirjoitettu paljon yläkoululaisten sanallisiin vastauksiin.

Toisaalta, kun saadaan nuorisovaikuttajaryhmän toiminta kunnolla käyntiin, niin jatkossa on helpompi saada nuoria mukaan toimintaan. Mutta he tarvitsevat muidenkin tutkimuksien (muun muassa Hallett ja Prout, 2003) mukaan ohjausta ja tukea aikuisten puolelta, etenkin luottamushenkilöiden arvostusta, jotta he eivät kokisi itseään ja vaikuttamismahdollisuuksia hyödyttömiksi. Toisaalta yhteiskunta toimii loppujen lopuksi aikuisten (voisin sanoa keski-ikäisten ja vanhempien) ehdoilla ja kokemukseen perustuen, vaikka täysi-ikäisyys tulee 18-vuotiaana.

Mutta on myös tekemistä tiedottamisessa kaikilla sektoreilla. Etenkin koulut ja oppilaskunnan hallitus joutuvat panostamaan tiedottamiseen, että kaikki oppilaat ymmärtävät kuuluvan oppilaskuntaan. Lisäksi leader -toimintaryhmän työntekijät ja hallituksen jäsenet joutuvat miettimään, miten tiedotetaan nuorille omasta toiminnastaan. Myös järjestökentällä on tekemistä, että nuoret saisivat riittävästi tietoa järjestön ja toimintaryhmän toiminnasta sekä kiinnostuisivat tulemaan toimintaan mukaan, sillä järjestöt niin sanotusti ukkoutuvat ja akkautuvat.

6.1.2 Nuorten vaikuttajaryhmä Ilomantsiin

Kyselyn tuloksien mukaan Ilomantsiin perustetaan nuorten vaikuttajaryhmä, joka toimii Ilomantsin nuorisotoimen ja vapaa-aikalautakunnan alaisuudessa. Ilomantsin kunnanvaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 18.2.2010 pykälässä 8 Ilomantsin lastensuojelusuunnitelman nimellä ”Lapsen ja nuoren hyvä elämä Ilomantsissa”, johon on lisätty lautakuntakierroksilla kehoitus, että nuorisotoimi kehittäisi edelleen nuorten kuulemis- ja osallistumisjärjestelmää. Syksyllä 2010 Ilomantsin kunnan talousarvioon 2011 on varattu nuorisovaikuttajaryhmälle toimintaraha. (Ilomantsin kunnan nettipöytäkirjat 2010.)

Edellä mainittuun nuorten kuulemisjärjestelmän kehittämiseen saatiin selvä kyllä -vastaus ilomantsilaisilta nuorilta, kun kysyin toukokuun 2010 kyselyssä, pitäisikö Ilomantsiin perustaa nuorten vaikuttajaryhmä. 59 prosenttia vastanneista nuorista halusivat Ilomantsiin nuorten vaikuttajaryhmän. Katso tarkemmat tulokset raportin kohdasta 5.4.

Nuorten vaikuttajaryhmään valitaan yläkoulusta ja lukiosta luokittain tyttö ja poika, joilla on henkilökohtainen varajäsen. Tällä tavalla ryhmään tulee 10 nuorta, joka valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Ensimmäiset tämän systeemin nuorisovaalit pidetään joulukuun alussa 2010. Nuorten vaikuttajaryhmä kokoontuu ensimmäisen kerran heti vaalituloksien selvittyä ja alkaa työstää toimintasuunnitelmaa vuodelle 2011.

Yhteenveto nuorten toiveista, mitä asioita Ilomantsin nuorisovaikuttajaryhmä käsittelisi tai ottaisi esille:

- tekemistä harrastustoiminnan ja tapahtumien kautta nuorten vapaa-ajalle
- nuorisokahvilatoiminnan kehittäminen
- puolustaa nuorten oikeuksia ja lisää nuorten hyvinvointia ja viihtyvyyttä
- miettii nuorten työllistymistäkin ja kouluttamista

Lisäksi vastauksen ja tuloksien perusteella on syksyn 2010 aikana järjestetty vaikuttamisryhmän perustamiseen liittyviä erilaisia tilaisuuksia ilomantsilaisille nuorille koulussa ja vapaa-aikana.

6.2 Pohdintaa

Jota saataisiin muutettua nuorten vaikuttamisen näkökulmia, niin pitäisi tarkemmin ja perusteellisemmin tutkia, millä perusteella nuoret lähtisivät mukaan yhteiskunnalliseen toimintaan. Toisaalta olen tullut tätä tutkimusta tehdessä siihen tulokseen, että meidän hyvinvointivaltiossa nuortenkin asiat loppujen lopuksi hyvin. Toisaalta tosiasia on myös, että nuoretkin polarisoituvat eli heidänkin keskuudessa on niin sanottuja A- ja B- luokan kansalaisia.

Toinen asia, joka avautui minulle kyselyn nuorten vastauksien kautta, oli, että päättäjien ja viranhaltijoiden kannattaisi kiinnittää huomiota tiedottamiseen. Toisin sanoen heidän pitäisi miettiä, millä nimillä he tiedottavat suunniteltavista asioista, jottei se sulkisi pois tiettyjä kuntalaisia. Esimerkiksi Ilomantsissa liikuntatoimi ja vanhuspalvelu alkoivat suunnitella taajaman keskustaan puistoa, jossa vanhukset voisivat kuntoilla. Aloitteen asettelun yhteydessä tietysti puiston suunnittelunimeksi tuli senioripuisto, jonka johdosta ilman muuta nuoret kokivat jäävänsä puiston käyttäjien ulkopuolelle, kuten nuoret ilmaisivat kyselyssäni. Mitenkähän paljon näin pienillä asioilla kuin suunnittelunimen avulla julkinen valta toimii Suomen perustus- ja kuntalakien henkeä vastaan ja sulkee pois joiltakin ryhmiltä vaikuttamisen ja kuulemisen heitä koskevissa asioissa?

Jäin pohtimaan lukiessani sanomalehti Karjalaista 17.2.2010, jossa oli uutinen, kun Joensuun lukiolaiset marssivat kaupungin lukiouudistusta vastaan. Mikä asia saa nuoret innostumaan vaikuttamisesta? Milloin nuorilla ylittyy niin sanottu aktiivisen vaikuttamisen kynnyks? Lisäksi yllättävissä spontaaneista tilanteista voi syntyä aika yhteiskunnallisesti vaikuttavia asioita, esimerkiksi lokakuussa 2010 Yle- TV:n homokeskustelujen kautta kirkosta erosi huomattava määrä henkilöitä, mikä johtaa seurakuntia miettimään jopa tulevia talousarviota uusiksi.

Sakari Suutarisen toimittama Aktiiviseksi kansalaiseksi – kirja herätti kysymyksen: Millä tavalla voisi perusopetusta ja opettajuutta kehittää, että saataisiin vaikuttavia nuoria, sillä nuori viettää paljon aikaa koulussa vuorokaudestaan. Kyseissä kirjassa tarkastellaan kansalaiskasvatusta opettajuuden ja opettajankoulutuksen kautta. Kirjan perusteella voisi sanoa, että lapset ja nuoret kasvatetaan kouluissamme tiedollisin kasvatusmenetelmin, joka ei tue yhteiskunnallista vaikuttamista. Suutarinen painottaa (2006,7) aitoon keskusteluun, pohtimiseen ja toimintaan nuorten kansalaiskasvatuksessa. (Suutarinen 2006.) Toisaalta ymmärrän, että tänä päivänä lasten ja nuorten asiat ovat pääsääntöisesti hyvin Suomessa, pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa; erinomainen lasten neuvola-järjestelmä, tiedollinen perusopetus, monitahoinen ammatillinen koulutusjärjestelmä sekä melko kattava sosiaalinen tukiturva, joiden takia ei tarvita välttämättä vaikuttamista. Tosin sanoen meillä on asiat niin hyvin, että kasvatamme passiivisia kansalaisia. Joten jotain on tehtävä, jottei demokratiamme päätösvalta kapene harvoille ihmisille. Mutta mitä pitäisi tehdä, onkin visainen kysymys.

Nuorisovaaleja järjestellessä pohdin yhdessä nuorisotoimen kanssa, kuinka saadaan riittävästi näin ensi kerralla nuoria ehdokkaita. Mikä houkuttaisi nuoria asettumaan ehdokkaaksi? Luulen, että kun saadaan vaikuttajaryhmän toiminta pyörimään ja tunnettavuutta asialle nuorten keskuudessa, niin tulevaisuudessa ehdokaslistojen kokoaminen on helpompaa. Tosin pienenevät ikäryhmät laittavat oman haasteensa ehdokaslistojen kokoamiseen.

Pohdinnassa on ollut myös nuorten vaikuttajaryhmän toimikausi. Alkujaan ajattelin, että yläkoululaisilla se olisi 3 vuotta ja lukiossa 2 vuotta, jolloin valinta tapahtuisi aina koulun aloittaessa. Mutta nuorten vastauksien ja nuorisotoimen

kanssa keskustelujen perusteella, sittenkin toimikausi olisi yksi vuosi paras. Yhden vuoden toimikaudessa huonoa on, että koko ryhmä voi vaihtua kerralla. Taasen ei voi vaatia 7. luokkalaista murrosikäistä sitoutumaan kolmeksi vuodeksi toimintaan mukaan. Myös lukion puolella on melkein sama juttu. Lisäksi kun vaalit on joka vuosi, niin entiset ja halukkaat voivat jatkaa ja ”ei ole minun juttu”- nuoret voivat jäädä pois toiminnasta. Toisaalta jokavuotiset vaalit tuo toivottavasti kilpailua eli vaalikampanjointia nuorisovaaleihin. Mutta kuten Roberts sanoo (Hallett ja Prout 2003, 3), että osallisuus ei ole helppoa ja mutkatonta, jonka takia nuoret tarvitsevat opastusta, tukea ja harjoitusta sekä pitkän ajan seuranta ja arviointia.

Syksyllä 2009 ihmettelin, miksi nuorisovaltuustot toimivat niin sanottuina hui-toimikuntina. Tutkimuskyselyni kautta sain vastauksen ihmettelyyni. Nimittäin osa nuorista käsittää, että nuorisovaltuuston tehtävä on luoda nuorten näköisiä tapahtumia ja toimintaa. Toisin sanoen he ovat vasta kypsyessä aikuisuuteen. Mutta missä vaiheessa ymmärretään kunnolla vaikuttamisen mahdollisuuksista? Toisaalta tässä asiassa kunnan julkisella vallalla on näytön paikka, että he päättäjinä ja virkamiehinä arvostavat ja kunnioittavat nuorten näkemyksiä sekä osaavat antaa palautetta nuorille oikealla tavalla.

Lasten ja nuorten kuuleminen leveällä rintamalla on vaikeaa. Kuullaanko alaikäisiä kunnolla kouluissa? Tosin omien lasten kasvatuksien ja opettajasijaisuuksieni kautta on tullut sellainen kuva, että perheissä joskus kuunnellaan liikaa lapsia; heille ei laite rajoja eli lapsi saa päättää asioistaan omaa kehitystä vastaavaa tasoa liian paljon. Mutta taasen 23.10.2010 Netti- Karjalaisen ja Tampereen yliopiston väitöksen mukaan vanhempien eron aikana ei kuulla kunnolla lapsia eli heidän ääni ei tule riittävästi näkyviin. Kaikista huolimatta aikuisten pitäisi arvioida kokonaisuutta tai kokonaisuuksia lasten kuulemisessa, jotta lasten oikeudet ja lainsäädäntö toteutuu.

Kun on tullut seurattua tätä opinnäytettä tehdessä myös Pohjois-Karjalan maakunnallista nuorten vaikuttamisen kokonaistilannetta kuntatasoilla, niin se näyttää hyvin huolestuttavalta. Voisin sanoa, että kunnolla se toimii Joensuussa, mutta se onkin nykyisin aika laaja kunta, jossa ei tule välttämättä sivutaajamien

nuorten asiat edustetuksi ja esille. Minusta voisi Pohjois-Karjalan maakuntaliitto panostaa myös nuorten asioihin muullakin tavalla kuin koulutuskenttää kehittämällä. Tähän maakunnalliseen kehittämistarpeisiin kuuluisi nuorten työllistymisen, yrittäjyyden ja vaikuttamisen kehittäminen.

LÄHTEET

Finlex- säädöstietopankki, Suomen lainsäädäntö:

Käytetty <http://www.finlex.fi/> sivuja. (Viitattu 19.9.2010.)

Gretschel, Anu. (toim.) 2009. Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien arviointi 2008. Tulostettu nettiversiona Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuista. (Viitattu 8.11.2009)

Gretschel, Anu. 2007. Nuori- ei asiakkaaksi, vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin. Teoksessa Hoikkala, Tommin & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 76. 243- 262.

Gretschel, Anu. (toim.) 2002. Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Artikkeleita osallisuudesta. Humak - Suomen kuntaliitto: Helsinki

Gretschel, Anu & Kiilakoski Tomi. (toim.) 2008. Lasten ja nuorten kunta. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 77. Hakapaino Oy: Helsinki

Hallett, Christine & Prout, Alan. (toim.) 2003. Hearing the Voices of Children. Social Policy for a New Century. The Future of Childhood Series. Routledge-Falmer: Lontoo ja New York.

Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 76.

Ilomantsin kunnan pöytäkirjat:

kunnanvaltuuston lastensuojelusuunnitelman hyväksyminen 18.2.2010 § 8

vapaa-aikalautakunnan talousarvio 2011 hyväksyminen 30.9.2010 § 66

Käytetty Ilomantsin kunnan nettipöytäkirjoja www.ilomantsi.fi sivuja. (Viitattu 20.10.2010.)

Ilvonen, Anne. 2006. Miten vaikutan? Kansalaistoiminnan vaikuttamisopas. Opintotoiminnan keskusliitto. Dark Oy :Vantaa.

Kohonen, Kirsi & Tiala, Toni (toim.) 2002. Kuntalaiset ja hyvä osallisuus. Lupaavia käytäntöjä kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi. Sisäasianministeriö: Helsinki.

Nikkilä, Juha. 2002. Nuorisovaltuustot yhteiskunnallisina osallistumismuotoina- pikkupolitiikkoja vai vapaita vaikuttajia? Teoksessa Gretschel, Anu (toim.) Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Artikkeleita osallisuudesta. Humak - Suomen kuntaliitto: Helsinki. 63- 75.

Nuorisotutkimusseuran nettitiedote Sanna Koskisen väitöstilaisuudesta 15.1.2010. Käytetty www.nuorisotutkimusseura.fi sivuja. (Viitattu 19.10.2010.)

Laine, Ritva. 2002. Uusi maankäyttö- ja rakennuslaki painottaa avoimuutta. Teoksessa Kohonen, Kirsi & Tiala, Toni (toim.) Kuntalaiset ja hyvä osallisuus. Lupaavia käytäntöjä kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi. Sisäasianministeriö: Helsinki. 26- 29.

Liperin kunnan nuorisotyön nettisivut. Käytetty www.liperi.fi sivuja. (Viitattu syksyllä 2009 ja 2010.)

Maaseutupoliittinen erityisohjelma 2007- 2010. Sisäasianministeriön julkaisu 19/2007. Käytetty [http://www.intermin.fi/intermin/biblio.nsf/EA9D0DB2C2CDDFA6C22572D80026D26C/\\$file/192007.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/biblio.nsf/EA9D0DB2C2CDDFA6C22572D80026D26C/$file/192007.pdf) - sivua. (Etsitty 18.10.2010.)

Nuorten suhde järjestöihin ja globalisaatioon 2001 – tutkimuskyselylomake. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto; FSD 1224. Suomen Callup & Opetusministeriö 2003: http://www.fsd.uta.fi/aineistot/luettelo/FSD1224/quF1224_fin.pdf (Viitattu 24.3.2010.)

Paunikallio, Merja. 2000. Maaseudun voimavara- Nuorten halu osallistua kotikuntansa kehittämiseen. Helsingin yliopiston maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus julkaisusarja B:19: Seinäjoki.

Pohjois-Karjalan nuorten viidakkorumpu PonuNet:

<http://www.ponunet.fi> (Viitattu syksyllä 2009 ja syksyllä 2010.)

Roberts, Helen. 2003. Children's participation in policy matters. Teoksessa Prout, Alan & Hallett, Christine (toim.). Hearing the Voices of Children. The Future of Childhood Series. RoutledgeFalmer: Lontoo ja New York, 26- 37.

Salmikangas, Anna-Katariina. 2002. Osallistumiskokeiluja ja – kokemuksia. Teoksessa Kohonen, Kirsi & Tiala, Toni (toim.) Kuntalaiset ja hyvä osallisuus. Luopaaavia käytäntöjä kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi. Sisäasianministeriö: Helsinki.13- 18.

Sanomalehti Karjalainen:

- 14.11.2009 (s. 4) lehtiartikkeli

- 17.2.2010 (s.1,3) kuvat ja Mia Rouvisen artikkeli

- 23.10.2010 nettiartikkeli: Väitös: Lapsen kanta ei tule esiin huoltajuuskiistassa

Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Sley'n nuorisomääritys.

<http://www.sley.fi/sivu/3002/sley-n-lapsi-varhaisnuoriso-ja-perhetyo-tervetuloa-mukaan> . (Viitattu 19.9.2010.)

Suomen Nuorisovaltuustojen liitto, NUVA.

<http://www.nuva.fi/> (Viitattu 19.9.2010.)

Suutarinen, Sakari. (toim.) 2006. Aktiiviseksi kansalaiseksi. Kansalaisvaikuttamisen haaste. PS-kustannus:Juva.

Taanila, Aki. 2002. Ristiintaulukointi ja Khi-neliö – testi. HAAGA – HELIAN nettiversio 2002. Viitattu 12.12.2010

UNICEF Suomi - nettisivut: http://www.unicef.fi/lapsen_oiikeuksien_sopimus
(Viitattu 18.10.2010.)

MUUT KÄYTETYT LÄHTEET:

Humakin opinnäyteohjeistukset.

MOT- sanakirja: Itä-Suomen Yliopiston etäpalvelimen kautta.

SPSS- ohjelman netistä löytyneitä ohjeita.

Väisänen Pentti. 2006. Kvantitatiivinen tutkimus I. Monimuoto - opinnot 2006-2007. Joensuun yliopisto Avoin Yliopisto. Joensuun yliopistopaino: Joensuu.

ILOMANTSIN 4H-YHDISTYS ry

1(3)

HANKKEEN NIMI: NUORTEN ÄÄNI NÄKYVÄKSI ILOMANTSISSA 1.3.2010**HANKESUUNNITELMA****Yleishyödyllinen kehittämishanke 1.2.2010 - 31.12.2010****1. TAUSTA****Nuoret äänestävät jaloillaan**

Keskustelua suomalaisen haja-asutusalueen ja maaseudun tulevaisuudesta ei voida käydä sivuuttamatta keskustelua haja-asutusalueen nuorison tulevaisuudesta ja erityisesti siitä, missä tulevaisuuden nuoret ja nuoret aikuiset haluavat asua. Elinvoimaisen maaseudun keskeinen edellytys on, että siellä asutaan, ja asukkaina on myös nuorta ja työikäistä väestöä.

Vaikka viimeisimmät uutiset maaseudun väestökehityksestä eivät ole yksinomaan kielteisiä, on tiedossa, että harvaan asuttujen seutujen muuttotappio aiheutuu merkittävässä määrin 15-29 -vuotiaiden nuorten voimakkaasta poismuuttamisesta (*Elinvoimainen maaseutu, 2007*). Nuorten osuus maaseutualueilla, halukkuus jäädä omalle kylälle tai palata sinne takaisin on vähentynyt.

Tarvitaan työtä nuorten parissa

Nuorten parissa tehtävä työ on aloitettava riittävän varhain. Lapsena ja nuorena hankitut kokemukset ja muodostuneet mielikuvat ovat usein ratkaisevassa asemassa, kun ihminen tekee elämäänsä koskevia merkittäviä päätöksiä. Jos maaseutunäkökulmia tarjotaan nuorelle vasta siinä vaiheessa, kun ammatin tai asuinpaikan valinta on ajankohtainen, voi olla jo myöhäistä.

On tärkeää että:

- nuori kokee itsensä jo varhain osalliseksi omalla asuinalueellaan, hän voi vaikuttaa asuinalueen kehitykseen ja hänen mielipiteitään kuullaan.
- nuori uskoo mahdollisuuksiinsa työllistyä maaseudulla, hän saa mahdollisuuksia kokeilla erilaisia vaihtoehtoja turvallisissa puitteissa.

Nuorisolain (72/2006) 8 §:n ja perustuslain (731/1999) mukaan nuoria ja lapsia on kuultava heitä koskevissa asioissa. Kuntalain (365/1995) mukaan valtuusto huolehtii, että kaikilla kuntalaisilla on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Ilomantsin kunnasta puuttuu toimiva nuorisovaltuusto-systeemi, joka olisi nuorten ääni heitä koskevissa asioissa ja joka olisi nuorten näköinen vaikuttajaryhmä.

Ilomantsin kunta lastensuojelusuunnitelman hyväksymisen aikana laittoi tavoitteeksi nuorten kuulemiskäytännön kehittämisen, ja samoin Vaara- Karjalan Leader ry:n laadullisena tavoitteena on nuorten osallisuuden lisääminen.

2. TOIMENPITEET**2.1. PAIKALLINEN TARVE SELVITETÄÄN KYSELYLLÄ****Kysely Ilomantsin kunnan nuorille keväällä 2010**

Toukokuussa 2010 Ilomantsin 4H-yhdistys tekee yhteistyössä Ilomantsin kunnan yläkoulun, lukion, nuorisotoimen ja sivistystoimen kanssa kunnan yläkoululaisille ja lukiolaisille nuorille kyselyn, jossa pyydetään nuorten mielipiteitä ja näkemyksiä heidän elinoloista ja ongelmistaan sekä tyytyväisyydestään kotikuntaansa. Kyselyssä nuorilta kysytään heidän halukkuutta vaikuttaa nuoria itseään koskeviin asioihin.

a. KÄYNNISTETÄÄN NUORTEN VAIKUTTAJARYHMÄN TOIMINTA

Kyselyn jälkeen, toukokuussa nuorten kanssa tehdään/perustetaan nuorten näköinen vaikuttajaryhmä Ilomantsiin toimintasuunnitelman avulla. Kyseistä toimintaa tehdään yhteistyössä Ilomantsin kunnan yläkoulun, lukion ja nuorisotoimen kanssa. Tarvittaessa toimintasuunnitelmaa hiotaan syksyllä vaikuttajaryhmän aloittaessa toimintaansa.

Varsinainen nuorten vaikuttajaryhmätoiminta aloitetaan elo- syyskuussa. Hanke on mukana ensimmäisillä kokoontumiskerroilla.

2.3. AKTIVOIDAAN NUORIA VAIKUTTAMAAN

Hankkeessa käydään kertomassa syksyllä 2010 yhden tunnin verran kaikille koululaisille heidän mahdollisuuksista vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin muun muassa uudesta vaikuttajaryhmän toiminnassa yhteistyössä Ilomantsin koululaitoksien kanssa.

3. KEHITTÄMISHANKKEEN TAVOITTEET

Kehittämishankkeen avulla

- aktivoidaan laajasti nuoria osallistumaan heitä itseään koskevien asioiden suunnitteluun ja käsittelyyn luomalla nuorten näköinen ilomantsilaisten nuorten vaikuttajaryhmä, joka toimii myös Maaseudun kehittämisohjelman 2007- 2013 apuna.
- luodaan selkeä nuorten mielipiteiden ja näkemyksien keräämiseen väline ja osallisuuden kehittämisen kanava.
- pitkällä tähtäimellä vaikutetaan siihen, että nuoret voisivat kokea haja-asutusalueen ja maaseudun houkuttelevana elinympäristön.
- saadaan ehkä vastauksia, miksi järjestötoiminta niin sanotusti ukkoutuu.

4. TOIMENPITEET JA TYÖSUUNNITELMA

Yleistä

Ilomantsin 4H-yhdistyksen toiminnanjohtajan Sirpa Hyttisen työajasta erotetaan 1.2.–31.6.2010 välisenä aikana n. 3 viikon aika kyselyn suunnitteluun, toteuttamiseen ja tulosten tiedottamiseen.

Kehittämishankkeeseen ei jatkossakaan palkata erillistä projektityöntekijää, vaan 4H-toiminnanjohtaja Sirpa Hyttinen jatkaa projektissa 30 %:n työajalla (n. 1,5 pv/viikko). Osa toiminnanjohtajan tehtävistä siirretään hankkeen ajaksi 4H-yhdistyksen mm. harjoittelijalle.

1.2. – 31.5.2010

Ilomantsin Kunnan yläkoululaisille ja lukiolaisille tehdään kysely heidän näkemyksistään maaseutukunnassa (suunnittelu, toteutus ja tulosten julkistaminen ja raportointi). Kyselyssä kysellään myös heidän näkemyksiä vaikuttamismahdollisuuksistaan, minkä jälkeen tehdään nuorten kanssa toimintasuunnitelma nuorten vaikuttajaryhmälle. Toimintasuunnitelman avulla saadaan Ilomantsiin nuorten näköinen nuorten vaikuttajaryhmä.

1.2.–31.10.2010

Nuorten kyselyn tulokset raportoidaan Ilomantsin kunnalle ja Vaara- Karjalan Leader ry:lle sekä tehdään opinnäytetyö Humanistiseen Ammattikorkeakouluun.

Tuotetaan hankkeessa yhdessä nuorten kanssa toimintasuunnitelma Ilomantsin nuorten vaikuttajaryhmälle, joka pääsee (tosi)toimintaa syksyllä 2010 nuorisotoimen alaisuudessa.

5. TIEDOTUSSUUNNITELMA

1.2. – 31.12.2010

Kyselyn tulosten julkistamiseksi järjestetään tiedotustilaisuus, johon kutsutaan Ilomantsin kunnan alueen nuorisotoimijat ja päättäjät sekä Vaara- Karjalan Leader toimintaryhmä.

Lisäksi hankkeen valmistuneesta loppuraportista pidetään tiedotustilaisuus sekä kerrotaan koululaisille ja opiskelijoille uudesta nuorten vaikuttajaryhmästä syksyn koulukierroksien aikana.

1.2. – 31.12.2010

Kehittämishankkeen käynnistymisestä tiedotetaan paikallislehdessä. Sillä tavalla annetaan kaikille hankkeesta kiinnostuneille tietoa hankkeesta.

Kyselyn tuloksista kirjoitetaan Joensuun Humanistiseen Ammattikorkeakoulun (Humakin) kansalais-toiminnan ja nuoriso-ohjelman opinnäytetyö, joka valmistuu toukokuussa 2010.

Hankkeen loppuraportti kirjoitetaan loka- joulukuussa 2010, jossa tehdään erillinen arviointi.

6. ARVIOINTISUUNNITELMA

Hankkeen itsearviointi tehdään loppuraportin kirjoittamisen yhteydessä. Hankkeen tuloksia verrataan asetettuihin hankesuunnitelman mukaisiin tavoitteisiin.

Lisäksi opinnäytetyöstä tulee oma Humakin arviointi.

Hankkeelle ei kutsuta ohjausryhmää, mikäli rahoittaja ei sitä pyydä nimeämään.

7. VAKIINNUTTAMINEN OSAKSI PERUSTOIMINTAA

Hankkeessa piloitoitu kysely nuorille voidaan tarvittaessa ja haluttaessa toteuttaa myös koko Pohjois-Karjalan toimialueelle muiden yhdistyksien tai kuntien organisoimana.

Hankkeen ja nuorten aktivoitumisen kautta nuorten vaikuttajaryhmän toiminta jää nuorten ääneksi Ilomantsin kuntaan nuorisotoimen alaisuuteen sekä myös muille tahoille kuten Vaara- Karjalan Leader- toimintaryhmälle.

8. TALOUSARVIO

Hankkeeseen anotaan Vaara- Karjalan Leader ry:ltä Leader- rahoitusta 80 % hankkeen kokonaiskuluista. Omarahoitusosuus järjestyy Ilomantsin 4H-yhdistyksen muun yksityisen toiminnan ja säästöjen kautta.

Kustannukset	1.2.–31.12.2010	Yhteensä
Palkkauskulut (3,5 kk eli 32 %, kirjanpito sis. palkkakuluihin)	9 550	9 550
Ostopalvelu	0	0
Vuokrat	0	0
Matkakulut	200	200
Muut kulut		
– lehti-ilmoitukset	150	150
– tsto, monistus ja posti	100	100
YHTEENSÄ	10 000	10 000

Rahoitus		
Leader- rahoitus 80%	8 000	8 000
Omarahoitus	2 000	2 000
YHTEENSÄ	10 000	10 000

Lisätietoa:

Hanke on käsitelty Ilomantsin 4H- yhdistyksen hallituksen kokouksessa 5.3.2010.

Ilomantsissa 5.3.2010

Aini Leinonen
puheenjohtaja

Sirpa Hyttinen
toiminnanjohtaja, sihteeri

VASTAA VIIVALLE TAI VALITSE MIELESTÄSI SOPIVIN VAIHTOEHTO(T):

I TAUSTATIEDOT

1. Sukupuoli: 1 nainen 2 mies
2. Opiskelen 1 yläkoulussa 2 lukiossa 3 ammatillisessa oppilaitoksessa
3. Kotikunta: 1 Iloantsi 2 muu, mikä? _____

II JÄRJESTÖTOIMINTA

4. Oletko nykyisin mukana jossakin, aivan mihin tahansa järjestössä, seurassa tai yms.?

1 Kyllä 2 En 3 En osaa sanoa

5. Kuulutko jäsenenä johonkin, aivan mihin tahansa järjestöön, seuraan tai vastaavaan?

1 Kyllä 2 En 3 En osaa sanoa

Jos vastasit edellisiin kysymyksiin kyllä, niin kuinka usein osallistut ylipäättänsä erityyppisten järjestöjen, seurojen, kerhojen tai vastaavien toimintaan?

- 1 Ainakin kolme kertaa viikossa. 2 Kerran, pari viikossa.
- 3 Kerran pari kuukaudessa. 4 Noin joka toinen kuukausi.
- 5 Muutaman kerran vuodessa. 6 Kerran vuodessa.
- 7 En osallistu lainkaan. 8 En osaa sanoa.

6. Seuraavaksi on luetteloitu joukko erityyppisiä järjestöjä, seuroja, kerhoja tai vastaavia. **Mihin kaikkiin kuulut tai olet ollut toiminnassa mukana viimeisen vuoden aikana?**

Jos valitset kyllä- vaihtoehdon, kirjoita tarvittaessa toimijan nimi/nimet tai vastaava(t) tieto(tiedot) perään.

	Kyllä	En
<u>Jokin opiskelija- tai koululaisjärjestö</u>	1	2
<u>Koulun tai oppilaitoksen kerho</u>	1	2
<u>Nuoriso- tai liikuntatoimen toiminta</u>	1	2
<u>Urheiluseura tai liikuntajärjestö</u>	1	2
<u>Seurakunnan tai muun uskonnollisen yhteisön toiminta</u>	1	2
<u>Partiotoiminta</u>	1	2
<u>Jokin lapsi- tai nuorisojärjestö</u>	1	2
<u>Marttaliitto, Kalevalaiset Naiset tai vastaava naisvaltainen järjestö</u>	1	2
<u>Metsästysseura, Moottorikerho tai vastaava miesvaltainen järjestö</u>	1	2

	Kyllä	En
<u>Kylätoiminta</u>	1	2
<u>Leader- toimintaryhmä</u>	1	2
Luonnonsuojelu-, ympäristönsuojelu-, luonto-, <u>eläinsuojelujärjestö tai kerho</u>	1	2
<u>Hyväntekeväisyys-, avustus- tai vammaisjärjestö</u>	1	2
<u>Maanpuolustus- tai reserviläisjärjestö</u>	1	2
<u>Jokin poliittinen tai jonkin puolueen järjestö</u>	1	2
<u>Ihmisoikeus- tai rauhanjärjestö</u>	1	2
<u>Jokin muu järjestön tai seurakunnan järjestämä kerho</u>	1	2
<u>Jokin nettiyhdistys</u>	1	2
<u>Jokin kansainvälinen järjestö</u>	1	2
Jokin muu harrastusjärjestö (ei urheilutoiminta), mikä _____		

III OPPILASKUNTA JA KOULUN KERHOTOIMINTA

7. Kuulutko tai oletko kuulunut koulusi oppilaskuntaan tai vastaavaan ryhmään?

1 Kyllä 2 En 3 En osaa sanoa

8. Kuinka usein osallistut oppilaskunnan tai vastaavan toimintaan koulun ajalla?

1 Ainakin kolme kertaa viikossa. 2 Kerran, pari viikossa. 3 Kerran pari kuukaudessa.
4 Noin joka toinen kuukausi. 5 Muutaman kerran vuodessa. 6 Kerran vuodessa.
7 En osallistu lainkaan. 8 En osaa sanoa.

9. Kuinka usein osallistut oppilaskunnan tai vastaavan toimintaan kouluajan jälkeen?

1 Ainakin kolme kertaa viikossa. 2 Kerran, pari viikossa. 3 Kerran pari kuukaudessa.
4 Noin joka toinen kuukausi. 5 Muutaman kerran vuodessa. 6 Kerran vuodessa.
7 En osallistu lainkaan. 8 En osaa sanoa.

10. Kuinka usein osallistut koulun kerhotoimintaan?

1 Ainakin kolme kertaa viikossa. 2 Kerran, pari viikossa. 3 Kerran pari kuukaudessa.
4 Noin joka toinen kuukausi. 5 Muutaman kerran vuodessa. 6 Kerran vuodessa.
7 En osallistu lainkaan. 8 En osaa sanoa.

IV KANSALAISVAIKUTTAMINEN

11. Oletko osallistunut jonkinlaiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun tai osallistunut esittämään mielipiteitäsi, parannusehdotuksia ja aloitteita?

Jos merkisit kyseisen kohdan kyllä, niin kirjoita perään, missä foorumissa.

	kyllä	en
Lehden yleisöosastolla	1	2
Lehden tekstiviestipalstalla	1	2
Netin keskustelupalstalla	1	2
Adressityyppiseen eli vetoamuksen allekirjoitukseen	1	2
Mielenosoituksessa	1	2
Lähetystötoimintaan eli delegaationa	1	2
Suora yhteydenotto päättäjään yms. yksin tai ryhmässä	1	2
Boikotointiin	1	2
Palautelaatiikko- periaatteella	1	2
En ole osallistunut	1	2
En osaa sanoa	1	2

12. Ajatellaan, että Sinua pyydettäisiin mukaan yhteiskunnalliseen tai jonkin järjestön toimintaan. Mitkä kaikki seuraavista perusteista painaisivat todella paljon silloin, kun harkitsisit mukaan menemistä. **Numeroi tärkeysjärjestyksessä vähintään kolme asiaa**; 1. on painavin/tärkein syyn mukaan menemiseen. 2. on seuraavaksi tärkein peruste mukaan menemiselle jne. Voit numeroida enemmänkin.

Sinulle vakuutettaisiin, että saat hyötyä työtä, opiskelua ja elämää varten _____

Järjestön tavoitteet laajemmin yhteiskunnassa vastaisivat omiasi _____

Sinulle luvattaisiin mielekkäitä vapaa-ajan harrastuksia _____

Sinulle vakuutettaisiin, että toimintamuodot olisivat mielenkiintoisia _____

Vanhempasi ohjaisivat tai neuvoisivat menemään sinua mukaan _____

Sinulle luvattaisiin turvallisuutta omaan elämäsi _____

Saisit uusia ystäviä _____

Kaverisi ja ystäväsi menisivät tai suosittelisivat _____

Saavuttaisit paremmin itsellesi asettamiasi tavoitteita _____

Sinulle vakuutettaisiin, että saisit hyödyllistä uutta tietoa _____

Saisit mahdollisuuden vaikuttaa oman asuin- ja lähiympäristösi _____

Saisit mahdollisuuden vaikuttaa laajemmin yhteiskunnalliseen kehitykseen maailmassa_____

Hyvät ystäväsi tai työ/koulukaverisi painostaisivat sinua mukaan_____

Menisit mukaan tulevan rahallisen hyödyn tai hyvän työuran toivossa_____

Parantaisit yhteiskunnallisia epäkohtia_____

Haluaisit auttaa ihmisiä, eläimiä, luontoa_____

Joku muu, _____ mikä?_____

Joku muu, _____ mikä?_____

13. Tunnetko Leader- toimintaryhmän toiminnan?

1 Kyllä 2 En 3 En osaa sanoa

Jos vastasit kyllä, niin missä yhteydessä olet tutustunut kyseiseen toimintaan.

V ÄÄNESTÄMINEN

14. Mitä mieltä olet äänestysrajan laskemisesta 16 ikävuoteen kunnallisissa vaaleissa?

- 1 Äänestysrajan voisi laskea 16:een.
- 2 Nykyinen 18 ikäraja on sopiva.
- 3 Äänestysrajaa voisi nostaa jopa vanhemmaksi.
- 4 En osaa sanoa.

15. Äänestäisitkö, jos sinulla olisi mahdollisuus äänestää 16- vuotiaana kunnallisissa vaaleissa?

1 Kyllä 2 En 3 En osaa sanoa

16. Asettuisitko ehdokkaaksi kunnallisessa vaalissa vuonna 2012 (, jos sinua kysyttäisiin)?

1 Kyllä 2 En 3 En osaa sanoa

VI NUORTEN VAIKUTTAMINEN ILOMANTSISSA

17. Millainen on mielestäsi Ilomantsin kunnan viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden käsitys/näkemykset nuorten toiminnasta ja elämästä Ilomantsissa?

18. Mitä parannettavaa on ilomantsilaisten nuorten elämässä ja elinolosuhteissa?

19. Mitkä asiat ovat hyvin ilomantsilaisten nuorten elämässä ja elinolosuhteissa?

20. Kun nuorisovaikuttajaryhmä (ns. nuorisovaltuusto) perustettaisiin Ilomantsiin, niin mitä asioita haluaisit heidän käsittelevän tai ottavan esille? Eli mikä olisi kyseisen ryhmän toimenkuva, rooli?

21. Keneltä haluaisit tukea ja apua nuorten vaikuttamiseen ja osallisuuteen yhteiskunnallisissa asioissa? (Voit nimetä ammatin tai henkilön mukaan)

VII NÄKEMYKSESI NUORTEN VAIKUTTAJARYHMÄN PERUSTAMISESTA:

22. Pitäisikö Ilomantsiin perustaa nuorten vaikuttajaryhmä? 1 Kyllä 2 Ei

Perustele vastauksesi miksi/miksei pitäisi: _____

23. Millä tavalla haluaisit valittavan nuorten vaikuttajaryhmä Ilomantsiin? Voi valita useamman!

	kyllä	en
Vaaleilla ja ehdokaslistoilla	1	2
Ikäluokittain	1	2
Kouluittain	1	2
Sukupuolittain	1	2
Järjestöpohjaisesti	1	2
Poliittisesti - puolueittain	1	2
Vapaa pääsy- periaatteella	1	2
Jokin muu peruste, Mikä? _____		

24. Minkä ikäiset nuoret olisivat mielestäsi sopivia osallistumaan vaikuttajaryhmään?

25. Mikä olisi vaikuttajaryhmän jäsenen toimikausi?

1 Vuosi 2 Kaksi vuotta 3 Kolme vuotta 4 Jokin muu peruste?

26. Mikä on mielestäsi sopivin vaikuttajaryhmän kokoontumiskertojen määrä?

27. Mitä kautta äänestäisit nuorten vaikuttajaryhmää valittaessa?

1 postitse 2 netissä 3 koulussa

28. Olisitko kiinnostunut osallistumaan nuorison vaikuttamisen toimintaan?

1 Kyllä 2 En 3 En osaa sanoa

Perustele miksi/mikset olisit kiinnostunut: _____

29. Nimiehdotuksesi Ilomantsin nuorten vaikuttamisryhmälle

Kiitos vastauksistasi!

SAATE KYSELYYN!

Tämä kyselyn tulokset hyödynnetään Nuorten ääni näkyväksi Ilomantsissa - hankkeessa sekä Sirpa Hyttisen (allekirjoittaneen) Humanistisen Ammattikorkeakoulun opinnäytetyössä.

Kysely tehdään Ilomantsin yläkoululaisille, lukiolaisille ja joillekin ammattikoululaisille.

Vastaa kyselyyn oman näkemyksesi ja mielipiteesi valossa, niin sillä tavalla vastaukset ovat aina oikein.

Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Tutkimusraportteihin ei kirjata sellaista tietoa, jonka takia vastaaja voisi yksilöidä ja näin yksilön tietosuojaa vaarantuisi.

Terveisin Sirpa Hyttinen

puh. 0400-371875

e-maili: sirpa.hyttinen@ilomantsi.fi

web: www.4h.fi/ilomantsi

toimiston osoite: Ilomantsin 4H-yhdistys, Soihtulantie 7, 82900 Ilomantsi

Palauta tämä täytettynä, jos sinua kiinnostaa yhteiskunnallinen vaikuttaminen.

Otan sinuun yhteyttä elokuussa, kun olen kehittämässä Ilomantsiin nuorten vaikuttajaryhmän toimintaa.

Nimi _____

Puh. _____

E- maili _____

Taulukot 1-3 – selittämään ja kuvaamaan tarkemmin kyselyn tuloksia.

Ristiintaulukko			Pitäisikö llomantsiin perustaa nuorten vaikuttajaryhmä?		Yhteensä
			Kyllä	Ei	
Sukupuoli	nainen	Yhteensä hlöä	81	23	104
		%	71,7%	29,1%	54,2%
	mies	Yhteensä hlöä	32	56	88
		%	28,3%	70,9%	45,8%
		Yhteensä hlöä	113	79	192
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Taulukko 1: Tyttöjen ja poikien vertausprosenttiluvut.

			Pitäisikö llomantsiin perustaa nuorten vaikuttajaryhmä?		Yhteensä
			Kyllä	Ei	
Sukupuoli	nainen	hlöä	81	23	104
		%	42,2%	12,0%	54,2%
	mies	hlöä	32	56	88
		%	16,7%	29,2%	45,8%
Yhteensä		hlöä	113	79	192
		%	58,9%	41,1%	100,0%

Taulukko 2: Tyttöjen ja poikien nuorten prosenttiluvut vaikuttajaryhmän perustamiseen.

Khiin- neliö- testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2- sided)	Exact Sig. (1- sided)
Pearson Chi-Square	33,935 ^a	1	,000		
Continuity Correction ^b	32,242	1	,000		
Likelihood Ratio	34,851	1	,000		
Fisher's Exact Test				,000	,000
Linear-by-Linear Asso- ciation	33,758	1	,000		
N of Valid Cases	192				

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 36,21.

b. Computed only for a 2x2 table

Taulukko 3: Pearsonin Khiin - neliön testin tulos.